

50
'70

FLACĂRA

ANUL XIX
NR. 810
12 DECEMBRIE 1970

Biblioteca Municipality Deva
SALA DE LECTURA

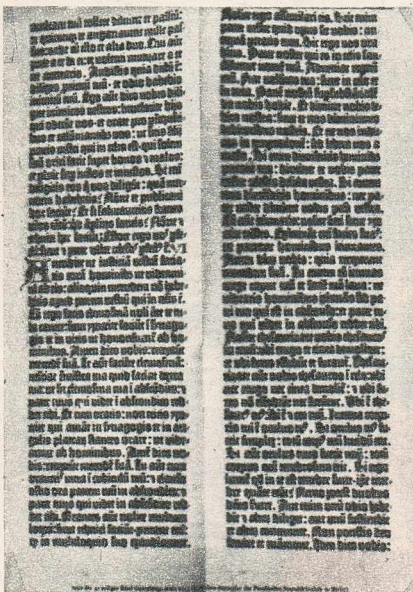
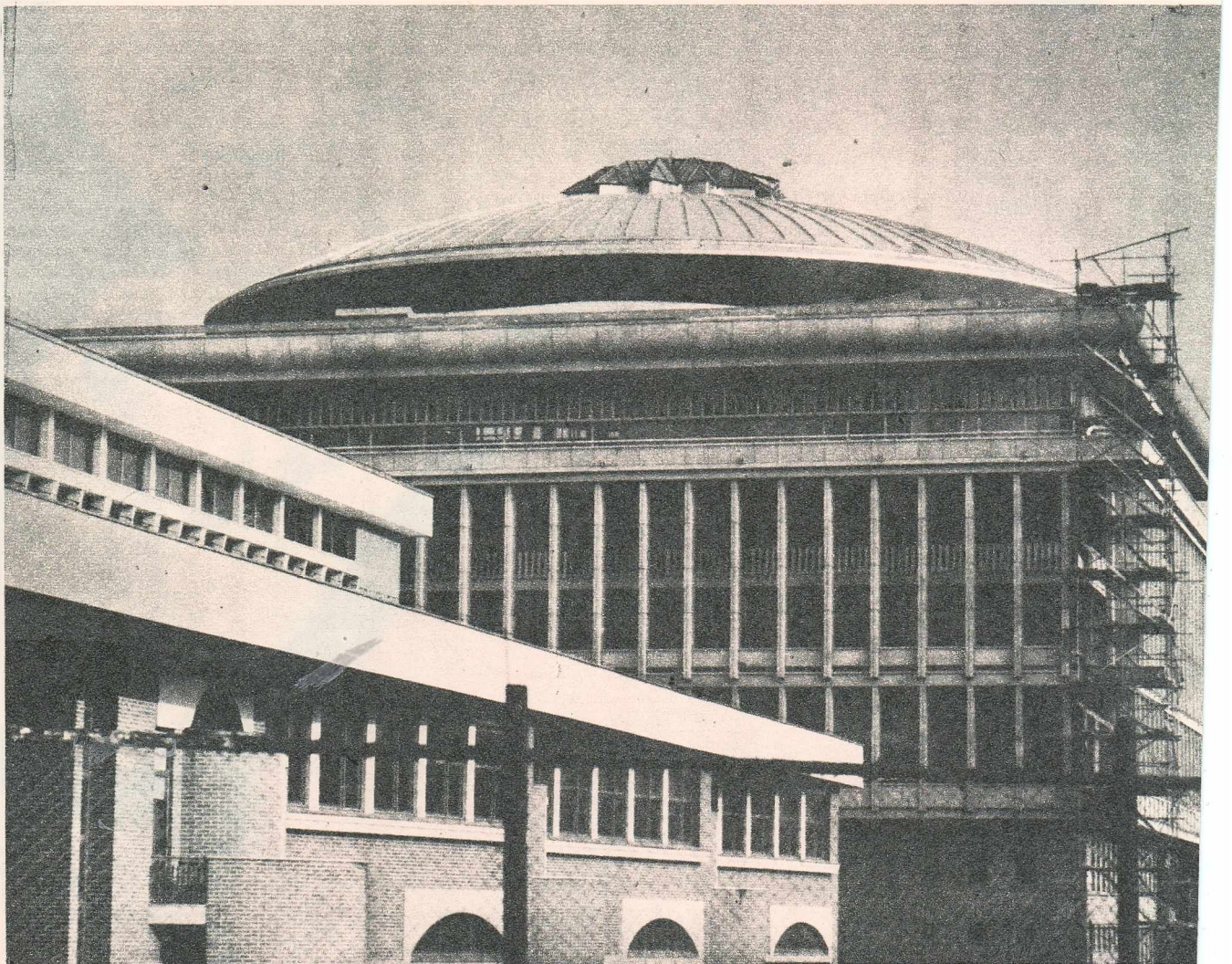

Moment important în evoluția pozitivă a raporturilor de colaborare și cooperare prietenească dintre România și Maroc, vizita oficială întreprinsă în această țară între 7 și 12 decembrie de către președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, la invitația Maiestății Sale Hassan al II-lea, regele Marocului, a constituit o nouă expresie a prieteniei dintre cele două țări și popoare, a dorinței comune de a multiplica relațiile de colaborare româno-marocane, de a dezvolta conlucrarea dintre România și Maroc în viața internațională, în direcția întăririi păcii și securității, a extinderii cooperării constructive între state și popoare.

Un examen trecut cu succes de către arhitecți și constructori. Un nou pavilion al Institutului politehnic-București și-a deschis amfiteatrele, oferind cele mai bune condiții de studiu viitorilor ingineri.

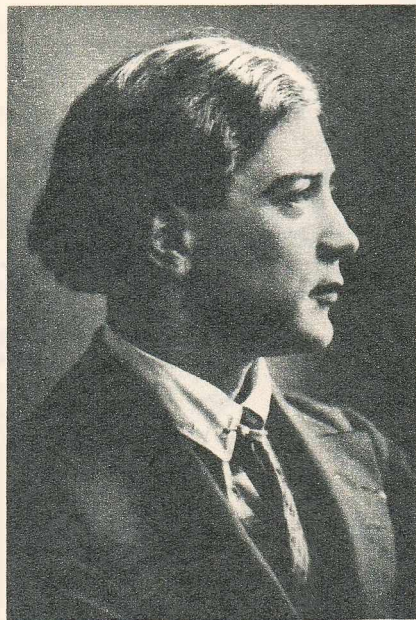
Printre cele mai recente achiziții ale bibliotecii Teleki-Bolyai din Tirgu Mureș se numără noul Ceaslov datînd de la sfîrșitul secolului al XVII-lea, un manuscris de proveniență momentan necunoscută. De asemenea s-au procurat operele lui Flavius, publicate în secolul al XVI-lea în celebra tipografie a lui FROBENIUS din Basel. Fotografii de mai jos vă prezintă alte două noutăți intrate în patrimoniul bibliotecii: o pagină din Biblia de 42 de rînduri și o Istorie a Imperiului otoman, monumentală operă a lui Dimitrie Cantemir.

După 5 ani de cercetări pe teren, geologul Florin Marinescu de la Institutul geologic a reușit să adune, în drumețiile sale prin Oltenia, o colecție de «jocuri ale naturii» alcătuite din concrețiuni grezoase (nisip întărit), care îmbracă forme din cele mai neobișnuite: diverse animale, figuri de oameni, altele reproduc chiar grupuri statuare aparținînd unor sculptori celebri. Între ele, o «masă a tăcerii», «Madona cu pruncul» și altele, în total peste 20 de sculpturi, avînd ca autor natura.

SĂRBĂTORIREA A 60 DE ANI
DE LA ZBORUL PRIMULUI AVION CU REACTIE

TREI FOTOGRAFII-DOCUMENT DIN ISTORIA AVIAȚIEI MONDIALE

Henri Coandă, în anul 1910 — într-un moment de răscruce al carierei sale: în preajma faimosului zbor de la Issy-les-Moulineaux.

În aceste zile aeronautica trăiește un moment însemnat, care aduce în actualitate realizarea unui român din triada marilor pionieri ai aviației: Vuia-Coandă-Vlaicu.

Se împlinesc șase decenii de când, într-o dimineață învăluită în aburul iernii pariziene, inginerul Henri Coandă făcea să ruleze și apoi să se desprindă de pe sol — în cursul încercărilor la care-și supunea aparatul construit pe cheltuială proprie — primul avion cu reacție din lume.

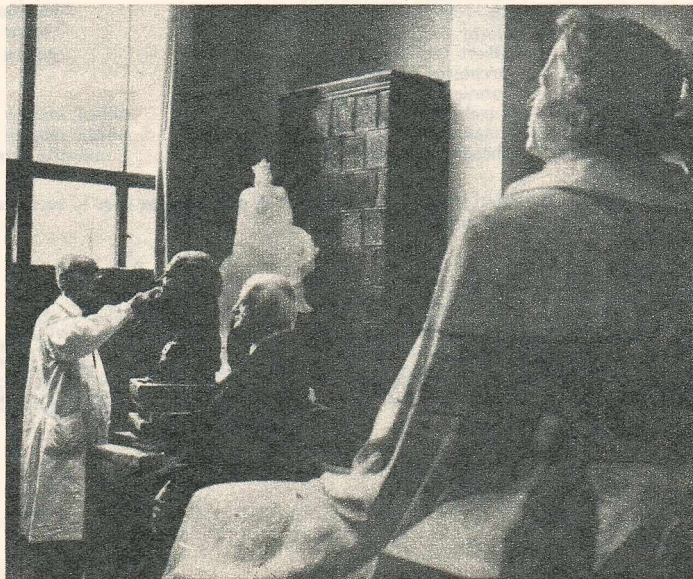
La conferințele, interviurile și reportajele publicate în presa de pretutindeni, la manifestările organizațiilor tehnice și ale așezămintelor academice, la contribuția adusă de cartea «DIN NOU ACASĂ» — Convorbiri cu Henri Coandă (V. Firoiu — Ed. tineretului—1969), la conturarea personalității savantului, adăugăm azi, în ambianța aniversării, trei fotografii-document legate de realizarea avionului cu reacție, prin care valorosul fiu al poporului român a sporit zestrea tehnică a omenirii.

V. FIROIU
Fotografiile document.
din colecția autorului

TREI PRECURSORI

Coandă azi... (În atelierul sculptorului Ion Jalea).

Cei trei precursori pe care-i prezintă fotografia de față — reprodusă din revista «Aripi» — care apărea în cel de-al treilea deceniu al veacului nostru, prin strădania și pe cheltuiala altui mare pionier și animator al aviației românești, Andrei Popovici — sint George Valentin Bibescu, posesorul celui de-al 20-lea brevet de pilot în lume — devenit apoi președintele Federației Aeronautice Internaționale — Louis Blériot, cel care pentru prima oară în lume, la 25 iulie 1909, a traversat în zbor Canalul Minecii, și Henri Coandă.

fișul pe care, acum 60 de ani, l-a desenat însuși inginerul Henri Coandă ne înlesnește și-l aflăm pe omul de știință în postură neobișnuită de desenator cu resurse afirmate și sculptură: știati că a fost «ucenicul» arelui Auguste Rodin?

Aseară, din nou o premieră Mazilu. Din nou, în tandem cu regizorul Emil Mandric. Din nou la Teatrul «Bulandra», trupa care îi simte cel mai limpede subtextele, îi servește cel mai bine textele și care îi duce la succes sigur piesele. Argumentul nr. 1: în distribuție, Octavian Cotescu, Rodica Tapalagă, Gina Patrichi, Ion Besoiu, Paul Sava, Dan Damian, Aurel Cioranu, George Stilu. Argumentul nr. 2: în «Acești nebuni făcarnici» personalitatea singulară a moralistului — care este totuși Mazilu — își arată, o dată cu vehemența satirică, și vibrația sa tragică. Vom râde deci, dar nu numai.

Opereta de pe Splai ne anunță o nouă premieră. Românească, de astă dată. E drept, intitulată «Soarele Londrei» și istorisind romantică și furtunoasă existență a marelui actor englez Kean. Dar prilejuind — lui Ion Dacian, desigur — posibilitatea de a crea un nou Kean (după Const. Nottara și Tony Bulandra...), de astă dată pe note, așa cum l-a extras libretistul și regizorul spectacolului, Nicușor Constantinescu, din piesa lui Al. Dumas-tatăl, cum l-a comentat muzical Florin Comișel și dirijat Costel Rădulescu. Veți putea vedea în spectacol și amuzanta scenă din fotografia alăturată — făcută de noi la o repetiție — în care i-ați recunoscut desigur pe Cleopatra Melidoneanu și Bimbo Mărculescu.

SAPTE ZILE ÎN IMAGINI

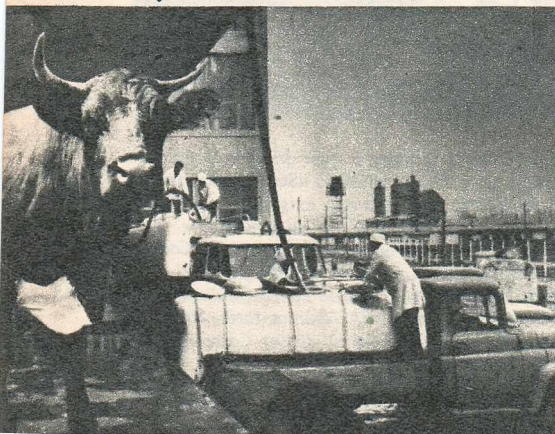

De curind, o comisie, alcătuită din patru mari specialiști de la Centrul internațional de studii pentru conservarea și restaurarea bunurilor culturale cu sediul la Roma, a vizitat minăstirile din nordul Moldovei. Este vorba de prof. dr. Raymond Lemaire, prof. dr. Paul Phillippot, Paulo Mora, restaurator șef, și Garry Thomson de la Galeria națională din Londra. Scopul vizitei? Comisia a fost invitată de către Direcția monumentelor istorice de pe lângă Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă în vederea unui schimb de păreri cu privire la lucrările ce ar trebui efectuate în scopul conservării în bune condiții a frescelor ce acoperă pereții minăstirilor.

Șase hectare răpite sezonului rece. Grădinițe sub sticlă ale complexului de sere din Brînceni (jud. Teleorman), realizate în comun de către patru cooperative agricole de producție, au livrat de curind pieței primele tone de roșii.

Nimeni n-a inventat pînă în prezent sinteza laptelui așa că, pînă la noi dispoziții, secretul de fabricație aparține în exclusivitate amicelor noastre patrupeze. Dar pentru a produce anual 2 000 tone brînzeturi și 2 000 tone lapte praf, este absolut nevoie de o fabrică dotată cu cele mai moderne instalații ale genului. Sau ceea ce recomandă și noua întreprindere de produse lactate, intrată de curind în producție la Slobozia.

- Ludovic SPIESS
- Ferdinand WEISS
- Dorothea VASILESCU
- Octav ENIGĂRESCU
- Nicolae FLOREI
- Elena DACIAN
- Paraschiv PIELEANU
- Maria GOIA
- Maria STOICA
- Nicolae BOBOC
- Zenaida PALLY
- Emanoil ELENI ȘCU
- Marina KRILOVICI
- David OHANESIAN
- Iosif CONTA
- Silvia MARCOVICI
- Mihai CONSTANTINESCU
- Margareta TOMAZIAN
- Corneliu GHEORGHIU
- TEATRUL TÂNDĂRICĂ
- Viorică CORTEZ-GUGUIANU
- Sergiu ȘTEFANSCHI
- Emilia PETRESCU
- Constantin BONIG
- Ion BUZEA
- Cvartetul de coarde «MUZICA»
- Formația Nicu STANESCU, solist Gică PETRESCU
- Gh. IONESCU
- Florin FĂRCAS
- Albert GUTTMAN
- Orchestra Horia MOCULESCU
- Formația Constantin URZICEANU
- Angela SIMILEA
- Amalia ZUGRĂVESCU
- Theodor Dumitru VASILESCU

- tenor
- pianist
- mezzo-soprană
- bariton
- bas
- balerină
- balerin
- soprană
- soprană
- dirijor
- mezzo-soprană
- dirijor
- soprană
- bariton
- dirijor
- violinistă
- violinist
- mezzo-soprană
- pianist
- mezzo-soprană
- balerin
- soprană
- bariton
- tenor

- R.F.G.
- R.F.G.
- Belgia
- Belgia
- R.F.G.
- R.F.G.
- R.F.G.
- R.F.G. și Italia
- R.F.G. și Austria
- Olanda
- U.R.S.S.
- Bulgaria
- Polonia
- Polonia
- Polonia
- Italia
- Iugoslavia și Italia
- Iugoslavia
- Iugoslavia
- Suedia
- Franța și Italia
- Italia
- R.D.G.
- Austria
- Austria
- Cuba

- Canada
- Austria
- Austria
- Italia
- Iran
- R.F.G.
- Polonia
- Israel
- Olanda

Sinteți invitați să participați la aplauzele pe care le recoltează în această lună arta românească peste hotare.

COPERTA NOASTRĂ

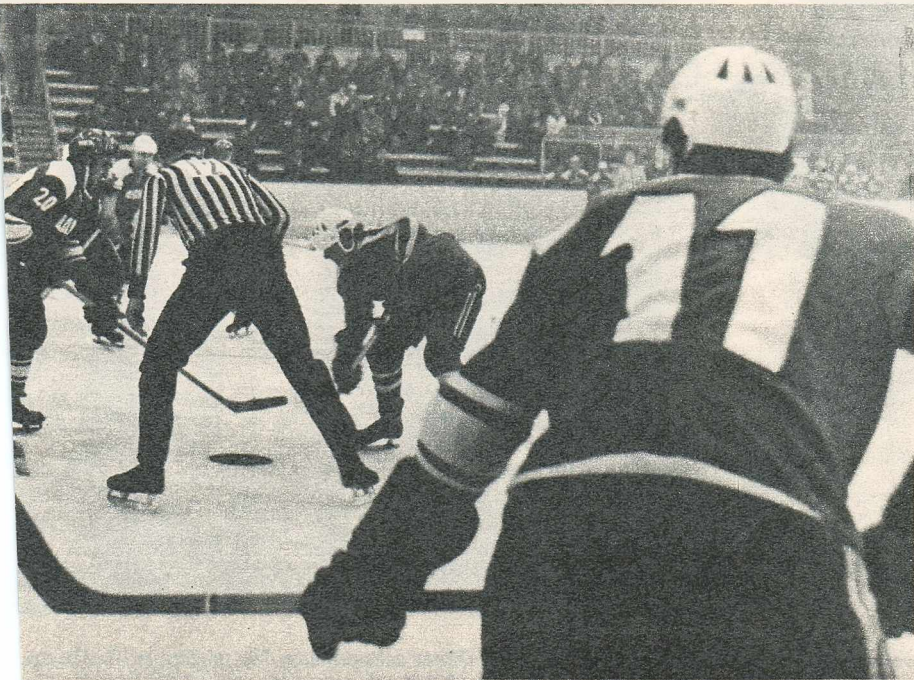
Dem. Rădulescu, în așteptarea unui rol... de dramă.

Fotografie de Elena GHERA

FLACĂRA. Redacția: București, Piața Școlii 1, Sectorul 1. Căsuța poștală 41 12, Of. 33. Telefon 17.60.10 — int. 1744. TIPARUL executat la Combinatul poligrafic «Casa Școlii».

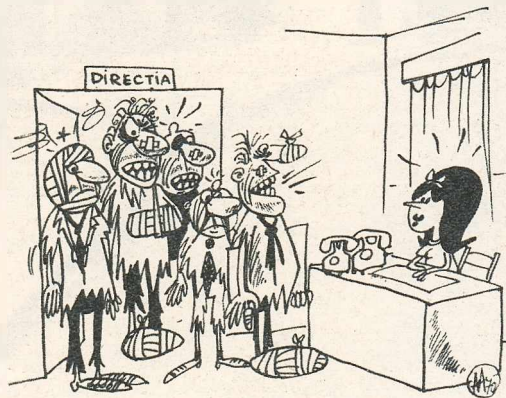
Prezentarea artistică:
V. OLAC

CU CROȘA ȘI PATINA...

Întimplarea face ca în cluburile sportive militare din țările socialiste să activeze, în secțiile de hochei, frunțașii acestui sport pe cât de elegant, pe atât de bărbătesc. Iată de ce turneul de o săptămână de la București — și care se încheie astă-seară — al echipelor LEGIA-Varșovia, DUKLA-Jihlava, T.S.K.A. - Sofia, SELECȚIONATA ARMATEI-U.R.S.S. și STEAUA-București a trezit cel mai viu interes printre iubitorii hocheiului pe gheață.

O. ANDRONIC

— Să nu fim deranjați... Sîntem încă în ședință și discutăm cine să reprezinte întreprinderea noastră peste hotare!!!

Ce-i afară doar pe firmă, înăuntru e viu și natural!
Ecolul deschiderii în centrul Capitalei a salonului model de produse cosmetice a fost amplificat recent de un eveniment intim din viața Farmecului.
Doamna Hélène Ghialy, «trimisă specială» a casei de cosmetică pariziene a Helenei Rubinstein, inițiază pe tulburătoarele vinzătoare ale Farmecului asupra celei mai altruiste dintre ocupațiile feminine:
să-ți ajuți semenele să-ți semene.
Probabil ca amatorii concentrați lângă baricada vitrinelor vin să se «documenteze» tocmai pentru a-și sfătui consoartele cum să devină fermecătoare.

Zona comercială Lipscani beneficiază virtual de o suprafață totală de peste 35 000 mp. Dintre acestea, doar 142 unități, cu 16 216 mp suprafață (46% din total), sînt magazine comerciale; restul de 260 unități, însumînd 18 941 mp suprafață comercială (54%), sînt ocupate de diferite ateliere, birouri și depozite. Numai 73 din cele 260 de unități necomerciale, cuprinzînd doar 2 975 mp, sînt destinate direct prestărilor de servicii pentru populație (centre de comandă ale cooperăției meșteșugărești ș.a.). Cele mai multe dintre spațiile vechiului și tradiționalului centru comercial al Capitalei sînt ocupate de birouri și depozite ale comerțului cu ridicata, de birouri și ateliere ale cooperăției meșteșugărești, ba chiar și de întreprinderi și instituții care n-au nimic comun nici cu comerțul, nici cu prestările meșteșugărești.

soluții există, posibilități-idem. pe cînd rezultatele?

de Liviu TIMBUS

Într-o singură zi stomacul Capitalei înghite aproximativ 2 000 tone produse alimentare (carne și preparate din carne, pîine, produse lactate, băuturi răcoritoare și alcoolice etc.). În aceeași unitate de timp 10 000 de bucureșteni de ambele sexe se încălță cu pantofi noi, alți 10 000 își cumpără stofe, pînzeturi și confecții și mai bine de 1 milion dintre concetățenii noștri își lasă pe teighele banii muncii, începînd cu flecușetele de duzină și terminînd cu garniturile complete de mobilă și costisitoarele aparate electrice.

Acest adevărat șuvoi de produse comerciale se revarsă, gituit, prin 724 de unități ale alimentației publice și prin cîteva mii de magazine mari și mici cuprinzînd o suprafață comercială utilă de 500 000 mp (310 mp la 1 000 de locuitori). În această situație sîntem îndemnați să constatăm că, în prezent, un vînzător lucrează pe un front de lucru de 4 metri, iar un singur ospătar servește preparate pentru... 2 000 de consumatori (în acest din urmă caz, cifra etalon a cuprins deopotrivă și sugarii, bătrînii, nevestele acrite de bărbați cheflii, deci și pe cei care prin puterea vîrstei, a gastritei cronice și a unui remarcabil tonus vital ocolesc bodegile și restaurantele. Cu toate acestea relația ospatar-client este departe de a consemna, statistic, un raport multumitor).

Cu alte cuvinte, pe de o parte cei un milion și jumătate de cetățeni ai Capitalei, a căror putere de cumpărare a crescut sensibil cu fiecare an, pe de alta, rețeaua comercială a orașului, văduvită de zeci de mii de metri pătrați de suprafață utilă și necesară. Nu e deci de mirare că, în orele de vîrf ale zilei, concetățenii noștri

instalează cozi interminabile în fața magazinelor alimentare, pornesc la vîntoare după locuri libere în restaurante și cofetării, iau cu asalt centrele de pîine și ticsesc pînă la refuz aproape toate magazinele. Timp pierdut, oboseală, consum nervos.

Evident, geneza cozilor își are și alte explicații: inexistența periodică a unor mărfuri, nerespectarea termenelor de livrare de către unii furnizori, stocarea inadmisibilă a unor articole de sezon. Rîndurile de față vizează, însă, acele compartimente ale rețelei comerciale unde cumpărătorii sosesc pentru a se aproviziona cu mărfuri de strictă necesitate și care, din fericire, se găsesc pretutindeni. Pîinea, produsele lactate, mezelurile, fructele și legumele, produsele zaharoase, băuturile, articolele de mercurie și cosmetică, textilele, confecțiile, încălțămîntea, medicamentele prisosesc pretutindeni, dar, paradoxal, pentru a intra în posesia lor, omul nostru e obligat să îndure zilnic calvarul cozilor.

Despre aceste «locuri minate», care ne facilitează instalarea ulcerului și ne omoară ore scumpe din timpul nostru liber, am mai scris și noi și alții. Revenim asupra acestor dureri colective nu pentru a cheltui cerneala de pomană, ci tocmai fiindcă azi, mai mult ca oricînd, creșterea și larga diversificare a articolelor comerciale a împins spre limite paroxistice nevoia de spații de desfășurare, iar soluțiile pentru remedierea acestei situații sînt posibile, spațiile comerciale virtuale existînd aievea și chiar pe terenurile construite ale orașului.

De lucrul acesta, de altminteri, și-au dat seama și organele de resort, iar măsurile propuse au stat la baza Hotărîrii Consiliului de Miniștri nr. 730 din 1954, prin care s-a

prevăzut o acțiune de eliberare și de redare comerțului a unor numeroase spații comerciale care, între timp, căpătaseră cu totul altă destinație.

Prin ce efecte salutare s-au materializat bunele intenții preconizate cu șaisprezece ani în urmă? Vă propunem să poposim, pentru exemplificare, într-una din cele mai comerciale zone ale Capitalei, strada Lipscani și arterele adiacente (Blănari, Băcani, Șelari, Smîrdan, Șepcari, Gabroveni, Hanul cu Tei etc.) aici unde — conform unei situații întocmite recent de către Direcția generală

comercială a Primăriei — existau aproximativ 40 000 mp de suprafață comercială utilă destinată în prezent unor scopuri tot străine de lumea lui Mercur. Iată cîte exemple: pe Mîndinești nr. 1, un birou serviciului de aprovizionare a întreprinde «Electroputere» din Craiova; pe Lipscani nr. 6, birouri ale I.A.L., sectorul 6, aceeași stradă la nr. 4, birourile de conbilitate ale întreprinderii «Mineral-imporexport», iar la nr. 22, magazia clubului sportiv «Spartac». Pe strada Smîrdan, la nr. 1, birouri pentru Consignație, iar la nr.

Sustragerea din circuitul comercial a unor vechi și tradiționale «vaduri» (aproximativ 25 000 mp pe întreg cuprinsul Capitalei) a determinat în mod firesc suprasaturarea magazinelor existente.

de Emanuel VALERIU

Echipele secunde

În întreaga lume există o preocupare față de soarta gloriilor sportive ale zilei, manifestată în chip diferit și, uneori, asemănător. De pildă, o grijă, oarecum ironică, mi se pare aceea de a pregăti garnituri secunde atâta timp cât încă cei mai buni n-au început să coboare panta valorilor. Deși, cum ziceam — oarecum ironic — genul respectiv de «grijă» este un factor aproape comun în țările cu mișcări sportive cât de cât dezvoltate. Deci, și la noi. Viața internațională a stadionului nu a putut exclude, la rândul ei, acest fenomen cvasi-generalizat și a început să cuprindă, ca o consecință, dispute între astfel de echipe reprezentative (vezi «tineret», vezi «olimpice»), ca și pentru diversele categorii — din ce în ce mai numeroase — de juniori.

Desigur, modalitățile de rezolvare a fondului problemei sînt felurite, de la o țară la alta, de la o federație la alta. Așa ține de politica sportivă a fiecărui stat.

La noi, preocuparea sesizată a cunoscut fluctuații și n-aș zice că s-a stabilizat, deși, știu, voi provoca vii proteste în rîndul oficialității sportive convinse și de continuitatea liniei adoptate, ca și de justetea ei. Numai că, spre a ne referi doar la fotbal (luat ca exemplu), nu pot să nu observ că întrecerile echipelor de tineret-rezerve se zbat într-un anonim aproape total, sfîșiat doar de perseverența cu care amabili colegii ai redacției sportive radio și presa de specialitate ne anunță, săptămînal, rezultatele și clasamentele. Dar cheia problemei: ce trebuie să fie aceste formații? — cale de afirmare sau loc de retragere înaintea pensiei — nu este încă elucidată și poate tocmai de aceea nici publicul nu dă buzna la astfel de dispute.

Iată însă și alte exemple: la rugbi, ani de zile, pe lângă prima garnitură a țării, denuimă de atunci «Locomotiva» — spre a nu se dăuna prestigiului național, în ansamblu, în cazul unor insuccese — mai exista o echipă, denumită «Constructorul», un fel de variantă de gradul doi. Curios însă, uneori în întrecerile directe «constructorii» se dovedeau mai buni decît «feroviarii», și de aceea, în competițiile internaționale care le reuneau, ele erau puse să joace în prima zi ca să nu se complice cumva clasamentul mai încolo...

Ani de zile n-am îndrăznit să trimitem o asemenea echipă într-un joc serios, angajat, peste hotare. Pînă acum, cînd — în sfîrșit! — «România B» a jucat în Franța cu oameni care s-au impus atenției antrenorilor, fiind apoi promovați în «A».

Handbalul a lucrat mai bine și mai atent, iar recenta evoluție a «Tineretului» în Trofeul «Carpați» ne-a dat nu numai fiori... estetici, dar și speranțe și încredere în schimburi următor al acestui joc al fanteziei și răbdării, al forței și al subtilității. Dar și aici, ca pe vremuri la rugbi, cele două echipe românești s-au confruntat din start. Poate fi vorba și despre o garanție pentru echipele străine că nu se vor putea face «aranjamente» pe parcursul competiției, dar plecarea în cursă cu o înfrîngere (cum este mereu cazul cînd aliniem două garnituri) nu ni se pare corectă în primul rînd față de «secunzi». Cred că atîta vreme cît la nivelul cluburilor și asociațiilor nu există o preocupare serioasă și permanentă, și, în orice caz, clară asupra echipelor secunde — căi de afirmare sau de retragere din sport? — nu vom putea avea o politică unitară în privința acestor formații nici pe ansamblul mișcării sportive la nivelul reprezentativelor. Se cere să ne anime gîndul cinstit și îndrăznet, dacă vreți, că — pentru a învăța și progresa — un insucces ori chiar mai multe ale unor asemenea garnituri nu trebuie să ne sperie în așa hal, încît să le preferăm abandonul.

Aceste gînduri m-au preocupat mai intens acum, cînd rugbiștii cei mai buni ai țării au fost opuși celor francezi, pierzînd tocmai din lipsa unei personalități clare, în cîteva minute, și cînd ni s-a anunțat reluarea legăturilor sportive, în respectiva ramură, cu cei din Anglia (după aproape 16 ani), ceea ce înseamnă, indubitabil, o nouă posibilitate de progres pentru rugbiul românesc, clausturat la o singură întîlnire anuală cu cel francez, la nivelul «naționalelor».

Dar, întrebarea persistă: ce sînt echipele secunde? Etapă de promovare sau stagiul premergător pensionării?

un depozit. În strada Blănari 13, atelier de pictură, iar în Pasajul Blanduziei, birourile centrului de comenzi pentru ștergătorii de vitrine (sic!).

Pe Calea Victoriei, la numerele 114 și 124 în localuri confortabile, aflate la distanța de numai cîteva metri una de alta, funcționează două agenții ale Întreprinderii Loto-Pronosport (în paranteză fie spus, în toată lumea, biletele de loterie se vînd la cîteva birouri centrale, restul buletinelor fiind distribuite de către vînzători volanți). Mai departe: pe bd. Gh. Gheorghiu-Dej, între restaurantul «Cireșica» și Facultatea de drept, din cele 34 de spații comerciale 18 stau cu obloanele trase, restul fiind ocupate de birouri, cooperative meșteșugărești, depozite, asociații cultural-sportive.

Astfel sînd lucrurile, recomandăm ca metoda să fie extinsă și în alte zone ale Bucureștiului. N-ar fi rău, de pildă, ca în localul magazinului «Romarta» să ființeze salonul de dans al militarilor în retragere. În spațiul rezervat restaurantului «Dunărea», propunem înființarea orchestrei de cameră a frizerilor de cîini. La magazinul «Victoria» s-ar putea ține concursurile de frumusețe ale sectorului 1, iar în locul magazinului «Adam» să înființăm Societatea culturală a inspectorilor la loz în plic.

Situația nu se prezintă mai puțin fericită nici în zonele noilor cartiere de locuințe. Suprimarea străzii principale și înlocuirea străvechii idei urbanistice prin blocuri para-

lelipedice, lipsite de parterul comercial, au transformat aceste zone proaspete în veritabile cartiere dormitor, lipsite de căldura, animația, pulsația vie a arterelor comerciale. Interesant de remarcat că, la întrebarea noastră, reprezentanții M.C.I. s-au arătat extrem de încîntați de modul în care a fost rezolvată aprovizionarea acestor cartiere prin mijlocirea magazinelor-gigant. Ni s-a adus spre exemplificare complexul comercial «Favorit» din Drumul Taberei, capabil să aprovizioneze 40 000 locuitori. Da, într-adevăr, 40 000 de locuitori, dar care — să nu ne ascundem după deget — sînt obligați să desfășoare zilnic un adevărat exod, sosind după cumpărături de la distanțe apreciabile (un exemplu fericit îl oferă în această privință mult lăudatul cartier Nanterre din Paris, proiectat și el pentru 40 000 locuitori, dotat și el cu un supermarket, dar în același timp și cu 160 de mici prăvălii mare-mărunte). De altfel, ideea magazinelor gigant nu se potrivește peste tot, micile magazine recomandîndu-se ca singurele în stare să coloreze viața cartierului, conferind varietate și dispersînd numeroasa clientelă.

Îndesarea noilor cartiere, prin construirea unor spații comerciale cu volum redus, ni se pare măsura cea mai salutară și eficientă. Sau... mă rog, procedînd invers, prin comasarea mai multor prăvălii în cadrul unor supermarketuri centrale. La magazinul «Victoria» vînzătoarele raionului «cosme-

te» ar putea desface în același timp mîtițe și cîrnăcioari proaspeți. La «încălțăminte» s-ar putea vinde sticle de bere (omul se încălță și își bea aldămașul pe loc), iar lucrătoarele de la «confecții» ar putea să se recalifice, pentru ca, vînzînd, vîlsînd și cîntînd, să preia și munca dansatoarelor de la barul «Continental».

Ce soluții propunem? Nimic altceva decît cele înscrise în planurile de măsuri preconizate cu ani în urmă de reprezentanții M.C.I. și Direcția Comercială a Consiliului Popular al Municipiului București. Nu de magazine gigant ducem lipsă, tovarăși, ci de mici prăvălii cu profil variat, băcăni, iaurgerii, lăptării, plăcintării, sau chiar de simple gherete, instalate la colțuri de stradă și învăluite de aromele îmbietoare ale unor produse banale. Dar, pînă la gherete cu cîrnăcioari de ce să facem coadă la creioane și pixuri (fiindcă nu sînt papetării) ori la nasturi, ață și cravate?

...Și mai cu seamă cînd o asemenea acțiune salutară se bucură de girul unor soluții și temeieri reale. Vom aminti în final recentul studiu privind redarea în folosință a spațiilor comerciale ocupate, potrivit Cărții Capitale, ar putea beneficia într-un timp record de 25 000 metri pătrați, sau de un volum absolut necesar pentru descongestionarea rețelei comerciale... Atît doar că pentru scurtarea cozilor este absolut necesar să scurtăm de urgență termenele de execuție.

A APĂRUT
Almanahul „Flacăra” '71
 384 de pagini bogat ilustrate
 cu fotografii color și alb-negru
Nu uitați: Almanahul „Flacăra”,
Almanahul deceniului.

PREȚUL: 16 LEI

LA POALELE ANZILOR

de Eugen MANDRIC

Aici au dospit prea mult sărăcia și
umilința. Era timpul să înflorească, și
au înflorit, revolta și speranța.

Cînd serviciile secrete americane au stabilit cu precizie existența a 53 de comuniști printre sutele de mii de manifestanți care cereau revenirea președintelui reformator Juan Bosch, 40 000 de marinari și infanteriști ai marinei americane au scâldat în sînge Santo Domingo. Aceasta se petrecea în 1965 și era a 70-a intervenție militară a Statelor Unite pe continentul sud-american, de la proclamarea, în 1823, a doctrinei Monroe.

Din istoricul acestor intervenții merită în mod deosebit a fi citate, ca realizări de prim ordin: anexarea, în 1848, a unei jumătăți din teritoriul mexican; satelitizarea Panamei (unde se află canalul) în asemenea măsură, încît constituția acestei țări înscrie dreptul... S.U.A. de a interveni cu forțe armate ori de cîte ori ar fi necesară «restabilirea ordinii» (chestie care «a fost necesară» în 1905, 1908, 1912, 1918, 1924, 1928, 1931, 1932, 1952 și 1955); anexarea Porto-Rico-ului; invadarea Guatemalei; menținerea zeci de ani a dictaturilor lui Trujillo, Duvalier, Somoza, Batista. Pentru a cita o singură mărturie a unui participant direct la politica «marii bite», iată ce spunea generalul Suedley D. Butler, din infanteria marină a S.U.A.: «Eu am ajutat în 1914 să transform Mexicul într-un loc sigur pentru interesele petroliere ale americanilor. Eu am contribuit la transformarea Cubei și Haiti în regiuni «curate», pentru ca domniile de la National City Bank să-și culeagă nestingheriți veniturile lor. Pentru banca Brown Brothers am curățat Nicaragua. În 1916 am netezit drumul pentru interesele noastre în domeniul zahărului în Republica Dominicană. Iar pentru interesele noastre în domeniul fructelor am făcut ordine în 1903 în Honduras».

Departa de noi ambiția de a tenta măcar o enumerare a tuturor imixtiunilor militare (chiar lăsînd la o parte presiunile economice și politice, operațiunile de corupție etc.) pe care, în interesele marelui capital, Statele Unite le-au practicat în țările Americii Latine. Pentru a nu căuta motivele lor prea departe, iată două cifre: după datele Comisiei Economice a O.N.U., trusturile internaționale (în primul rînd cele nord-americane) au investit, în țările Americii Latine, între anii 1960 și 1966, 2,8 miliarde de dolari. În același timp, investitorii au realizat și scos din aceste țări venituri în valoare de 8,3 miliarde dolari. Fostul ministru de externe al Republicii Chile, democrat-creștinul Valdes, arată că, în 1968, trusturile internaționale au scos, din țările Americii Latine, de cinci ori mai multe capitaluri decît au investit. Dintre sutele de exemple care ne stau la îndemină, referitoare la neobrăzarea cu care trusturile impun legea junglei, vom cita numai transporturile. Dominate de 4 mari companii nord-americane, transporturile maritime ale subcontinentului latin au ajuns la preturi atît de fantezist umflate, încît transportul unei tone de lemn din Mexic pînă în Venezuela era de 24 de dolari, în vreme ce aceeași tonă, transportată din Finlanda în Venezuela (distanță de peste trei ori mai mare) cu vapoare europene, era de numai 11 dolari.

Adică nu exportul de tehnologie, de utilaj modern, de materiale necesare, asigură companiilor nord-americane

Continentalul unor străvechi civilizații.

La poalele Anzilor, amintirea lui Che.

veniturile lor fabuloase în țările Americii Latine, ci inegalitatea absolută în relațiile S.U.A. cu ele, dominația monopolistă care permite operațiunile cele mai oneroase.

La această oră încă, în ansamblul țărilor latino-americane, trusturile străine controlează în întregime: 90% din industria automobilului; 85% din industria țigărilor; 72% din producția și distribuția energiei electrice; 70% din construcția de mașini.

Cînd revoluția cubană a izgonit, o dată cu gorilele lui Batista, afaceriștii, crupierii și proxeneții, teama de urmările exemplului cuban în restul subcontinentului și viziunea mai liberal-lucidă a președintelui John Kennedy au dat naștere «Alianței pentru progres». Era vorba, la începutul anilor '60, de un program de ajutor pentru dezvoltare, în care Statele Unite urmau să investească 10 miliarde de dolari, cîte un miliard pe an, pînă în 1970.

Eșecul total al «Alianței» a avut cauze în interiorul și în afara latino-americanilor.

În interior, structurile politicește înapoiate, oligarhiile pe care nord-americaniile conținu în primul rînd, au produs, în cei trei ani cît Kennedy a fost președinte, 7 puciuri militare de extremă dreaptă: banii s-au scurs în buzunarele celor avuți.

Aventura lui Johnson în Santo Domingo și angajarea tot mai accentuată a Statelor Unite în escaladarea războiului din Vietnam au diminuat, politic și financiar, «Alianța» pînă la proporții derizorii. În 1969, din miliardul promis anual, președintele Nixon n-a mai afectat decît 336 milioane dolari, din care 90% au servit la finanțarea cumpărăturilor din Statele Unite, de preferință a articolelor de lux, în combinație cu material militar și polițienesc. «Alianța» funcționează, dar progresul determinat are profil de

Lozinci de toate zilele, în La Paz.

jandarm și maniere care merg, ca în Brazilia, pînă la torturări și asasinat polițienesc.

Acesta este fondul economic, cu determinările sale politice, al subcontinentului latino-american, în care revolta se numește, după condiția ideologică a speranței, Che Guevara, sau padre Camillo Torres, mort și el în guerilă, sau episcopul Dom Camara, din opoziția catolică.

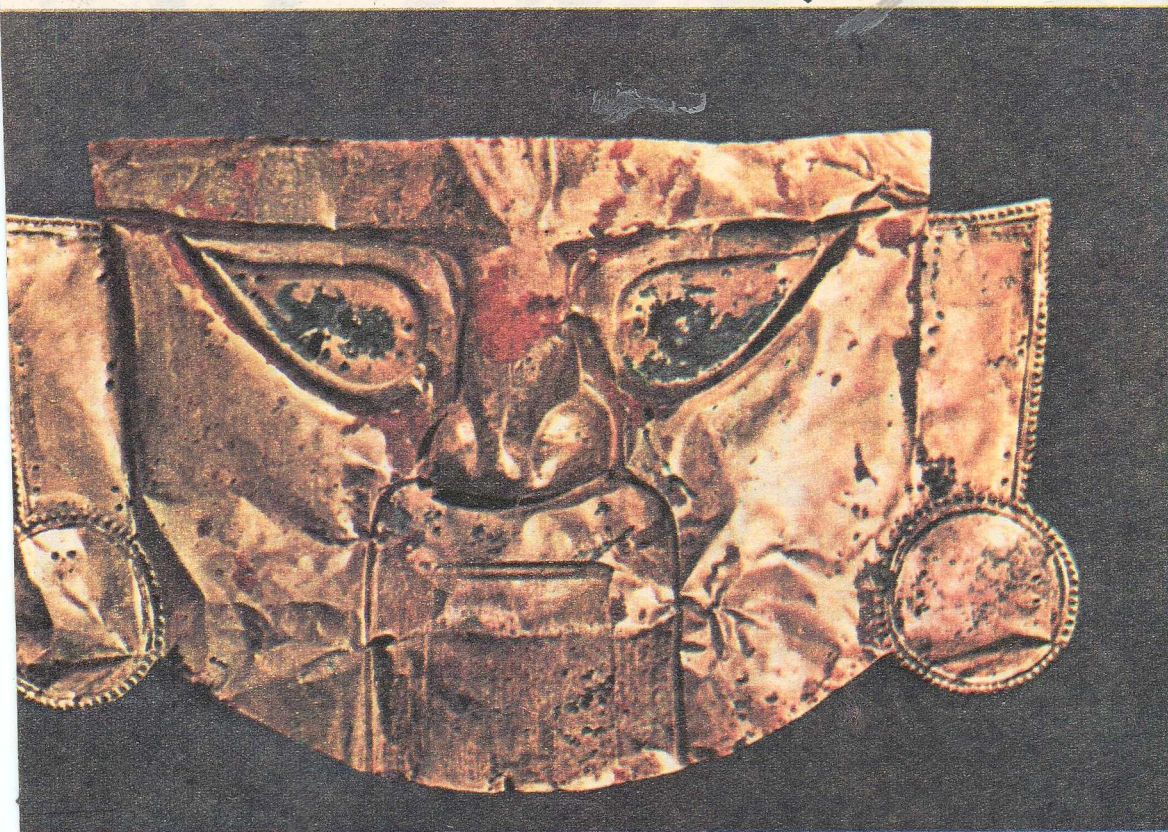
Prin forța lucrurilor însă, mișcările revoluționare sau numai contestatare latino-americane, de la extrema stîngă a guerilei pînă la prelații care protestează împotriva torturii, identifică mizeria și subdezvoltarea cu dominația imperialistă și imperialismul cu Statele Unite. E drept că, de la tentativa eșuată a lui John Kennedy și pînă acum, marele vecin din nord n-a făcut nici o încercare evidentă, inteligentă și eficientă de a contrazice această imagine, ci dimpotrivă!

Nu intenționăm, în acest articol, să ne ocupăm de analiza mișcărilor revoluționare din America Latină, deși autorul acestor rînduri simte profund că, o dată cu ele, în lume există mai multă demnitate, mai multă speranță și mai multă frumusețe. Condiții obiective — și în primul rînd mai sus-discutata dominație, de către Statele Unite, a structurilor economice și politice latino-americane — precum și condiții subiective — printre care nivelul scăzut de cultură al largii mase populare și confuziile romantice ale elitelor se întilnesc, adeseori, dureros — nu mai pot împiedica stînga revoluționară latino-americană să determine ca subcontinentul să pășească spre clarificare politică și progres social.

Etapa actuală se caracterizează nu în primul rînd prin guerilă, deși ea n-ar fi fost posibilă fără generozitatea unor oameni de factura lui Che.

Etapa actuală ar putea fi, cred, numită cea a primelor victorii ale naționalismului de stînga, la putere acum în trei țări: Chile, Bolivia și Peru. Oricîte nuanțe le-ar diferenția — de fapt există între ele diferențe de esență-văzute din Wall Street sau cu ochii generalilor brazilieni, Chile, Bolivia și Peru arată roșii.

În Peru, au trecut peste doi ani de cînd o juntă militară, în frunte cu generalul Juan Velasco Alvarado, a preluat puterea, pentru a împiedica ajungerea la guvern a unor forțe pro-imperialiste, favorizate de eșecul reformismului cam leșinat al președintelui Belaunde Terry. Foarte

LA POALELE ANZILOR

departe, ca ideologie, de marxism, generalul Alvarado este tipic pentru ceea ce numeam naționalism de stânga: junta prezidată de el a naționalizat Internațional Petroleum Co., filială a grupului Standard Oil, a promovat cea mai radicală reformă agrară, după cea îndeplinită în Cuba, din întreaga Americă Latină, a rezistat presiunilor externe, a curățat guvernul de conservatorii prea evidenti și a promulgat, în vara acestui an, o lege generală a industriei care acordă statului național puteri hotărâtoare și reală eficacitate în promovarea industrializării țării. Oligarhia autohtonă și trusturile nordice au rămas cu gura căscată: aceiași ofițeri, care în anii 1962-1963 înăbușiseră mișcări de partizani, transferă acum statului controlul industriei și cooperativelor țărănești, latifundiile. Patriotismul a fost, este și va fi o categorie progresistă.

În Bolivia, situația prezintă încă neclarități, dar este, totuși, limpede că se revendică din același naționalism de stânga. Generalul Juan Jose Torres a preluat puterea în opoziția cu lovitura de dreapta pe care o pregătea generalul Miranda. Din palatul prezidențial a fost alungat generalul Ovando, omul care a jucat un rol important în uciderea lui Che Guevara, pentru a rosti, ajuns la putere, lozinci preluate din limbajul stângii. Indiscutabil onest, Juan Jose Torres manifestă tendințe comparabile cu cele ale experienței peruviene, dar puternica centrală muncitorească, mișcările studențești și țărănești, lideri ca Lechin și Paz Estenssoro îl sprijină, deocamdată, cu rezerve.

Preocupat de menținerea unității forțelor armate și a creditului străin, generalul președinte Torres manevrează cu o prudență nu tocmai convingătoare pentru mase. Central Obrero Boliviano, țărani organizați și studențimea continuă să-i acorde sprijinul, dar un eventual viraj spre dreapta ar duce, cu siguranță, la o explozie violentă. Un bun militar, președintele Torres nu poate uita că armata a mai fost înfrântă o dată, în 1952, de muncitorii și țărani înarmați.

Evenimentul care a zguduit însă cel mai profund Ame-

Generalul Torres: între unitatea forțelor armate și voința populară...

Președintele Alvarado: reforme radicale, cerute de guerila împotriva căreia a luptat cîndva.

Președintele Allende: «O dată cu mine, puterea este a poporului».

rica Latină, prin implicațiile sale imediate și potențiale, este preluarea puterii, în Chile, prin alegeri libere, de către un socialist de formație marxistă, dr. Salvador Allende, în fruntea unui guvern de front popular în care se întîlesc, de la catolici de stînga pînă la comunisti, oameni hotărîți să reformeze structurile. Importantul «New York Times», căruia i se întîmplă din cînd în cînd să cocheteze cu liberalismul, scria înaintea instalării noului președinte chilian: «O lovitură de stat militară este preferabilă ajungerii la putere, la Santiago, a frontului popular».

Dar unde-s frumoasele zile de la Santo Domingo? Unde-s pușcașii marini? Unde-i constituția care legalizează intervenția unei mari puteri în afacerile interne ale unei țări mici?

Chile va avea de înfruntat enorme dificultăți economice. Bolivia mai are clarificări de adus puterii. Peru n-a scăpat încă nici de conservatorii săi și nici de presiunea externă. Latino-americanii n-au încă mai multă fericire, dar au mult mai multă speranță. La poalele Anzilor galopează frenetic amintirea lui Che.

Peru la ora reformei agrare.

de Petru ISPAS

obsesia

Cum de nu și-a dat seama pînă acum? Și doar spectacolul l-a văzut de nu știu cîte ori. Dar niciodată nu a reținut replica asta... Adică, de fapt, nici de data asta n-a reținut-o el. I s-a impus ea. A coborît de pe scenă în sală, l-a căutat printre rînduri și cînd l-a găsit s-a instalat în acel spațiu unde el spera că se află propria lui conștiință. S-a instalat comod, ca la ea acasă. Cîtă impertinență! Era totul așezat atît de bine, de ani de zile! Fiecare sentiment, gînd, principiu, la locul lui, în colțul lui, în sertarul lui. Nu trebuia decît să comande și sentimentele, gîndurile, principiile de care avea nevoie apăreau ca niște cățeluși bine dresați, în două lăbuțe, făcînd sluj. Și dacă vroia, se transformau, tot la comandă, în dulăi floriși care o dată asmuțiți făceau harcea-parcea.

Și acum, dintr-o dată, totul l-a umplut ea. Și ceea ce îl irita, era faptul că își dădea seama că e dominat, dominat nu de vorbele ajunse pînă la el, ci de ceea ce se afla dincolo de ele, de lumea pe care vorbele uneori o ascund, alteori și-o împing sub ochi, așa cum este: dreaptă sau strîmbă, buboasă sau pură, sau, și asta de cele mai multe ori, cu cîte ceva din toate la un loc. Nu, vorbele nu au fost de data aceasta decît niște ușieri care au deschis la rîndul lor un spațiu făcînd să se strecoare, pînă la umplerea totală, un sentiment. La început nu l-a înțeles. Era ca o vagă teamă, ca o amăreală inexplicabilă și nelalocul ei în sala de spectacole. S-a uitat la oamenii din jur: veseli, nepăsători, urmăreau ce se petrece pe scenă și din cînd în cînd rideau, din cînd în cînd aplaudau... Dar el nu mai vedea și nu mai auzea nimic. Își urmărea propria lui teamă de a fi descoperit, dat de gol, arătat cu degetul ca ăsta de pe scenă. Și se întreba mirat: «De ce acum, de ce tocmai acum? Înseamnă că astăzi s-a întîmplat ceva care a făcut posibil, care a pregătit terenul, a creat fisura pe unde să pătrundă». Și recapitulă mental ziua: s-a sculat devreme și s-a dus la lapte. Două cumetre se certau de mama focului. A încercat să le împace, dînd dreptate cînd uneia, cînd alteia. Și a luat lapte fără să stea la coadă. Ca de obicei. Apoi serviciul, totul obișnuit, totul după tipicul stabilit de ani de zile: micile intrigi — pentru că de cele mari se ocupă alții — micile birfeli, întotdeauna «consimțind cu puterea», dar păstrînd mereu ceva și pentru cei care pot veni să-i ia locul șefului de birou, de serviciu, și poate cine știe, chiar directorului.

Și-i mergea bine.

Să trăiți în sus, să trăiți în jos, și dacă nu curgea, pica și viceversa.

Nu era pretențios. Marea lui dorință, speranța lui cea mare era să cucerească încrederea: a șefului de birou, de serviciu, și poate, de ce nu, a directorului. Ierarhia superioară să-și dea seama că el consimte, să știe că el e omul ei.

Atît, că în rest avea el grijă, așa cum a avut de cînd se știe și spera să aibă cît mai trăiește.

Fără pretenții. O dată încrederea cîștigată, ciuștește ce-i cade sub mîna: parale (cu grijă, că nu-i place uniforma), sunuri de orice fel, inclusiv creioane, gume, ascuțitori și alte rechizite necesare copiilor la școală.

Încolo, are grijă să spună în stînga și-n dreapta: «Da, recunosc. Sînt omul șefului de birou, sînt omul șefului de serviciu, și dacă vreți, să știți, sînt chiar omul tovarăului director...»

Și era fericit. Simțea că are un rost pe lume. Și-acum, leodată, fraza aia, spusă de ăla pe scenă, îl golise complet e tot ceea ce a considerat că este solid în el: principii e care-și construie viața, existența de pînă acum și, redea, zilele care urmează. Se simțea arătat cu degetul.

Plecuse de la spectacol și mergînd pe stradă vedea capul celui om de pe scenă care se mărea, se mărea, rămînînd în el numai o gură imensă, ale cărei buze se mișcau hidos, ostînd la nesfîrșit aceeași frază.

Ajuns acasă, s-a trîntit îmbrăcat pe pat și a încercat să dormă, sau poate chiar a ațipit, pentru că dintr-o dată a făcut că nu mai este la el acasă, ci din nou în sala de spectacol, și nu în sală ci pe scenă, iar acolo pe scenă era în mai multe exemplare și, apropiindu-se de rampă, a zut că și în sală, pe fiecare scaun, în loji, în balcoane, este el, el în zeci și zeci de exemplare și împreună cu el pe scenă, el din sală scandează aceeași frază:

«Pupă-l în bot și papă-i tot».

de G. DIMISIANU

Zaharia STANCU: cîntec șoptit

Poetul în proză din «Descuț» și din «Ce mult te-am iubit», compuneri narative elaborate din perspectiva unei atitudini fundamentale lirice, se reîntoarce cu acest nou volum la lirismul nemijlocit al poemelor simple de-acum patru decenii.

Poezia de dinainte de război a lui Zaharia Stancu critica a însumat-o filonului tradiționalist, prin afinitățile ei evidente cu lirica unor Francis James sau Esenin, prin «legătura cu pămîntul și peisajul» (E. Lovinescu), prin afirmarea unui vitalism țărănesc nutrit din seve profunde autohtone. Nici astăzi poezia lui Zaharia Stancu nu și-a trădat atmosfera și motivele caracteristice, exaltă la fel mirosurile tari ale pădurii și duhul ierburilor din Bărăgan, rodnicia țărîinii generoase și puritatea euforizantă a ninsorilor, un naturism care calmează totdeauna izbucnirile unei firi predispușe la descărcări violente. Cîntecul de acum este totuși un *cîntec șoptit* și, păstrîndu-și viziunea lirică, el și-a diminuat tonalitatea fiindcă exprimă o altă vîrstă interioară decît aceea a vechilor poeme. Se insinuează un sentiment nou: acela al amurgirii elanului vital, al stingerii presimțite, așteptată și acceptată ca o realitate de neoculit, dureroasă dar și liniștitoare în același timp. Sub imperiul acestor determinări, poezia lui Zaharia Stancu, altădată atît de direct explozivă, dobîndește un accent meditat și o nuanță de tandrețe și melancolie care îl mblinzesc asprimea gesturilor de mai demult.

«Viața mea a fost miere și fum/ Acum e drojdie, acum/ Ce albă, ce trasă mi-e figura!...», iată versuri care traduc una din obsesiile omniprezente: aceea a consumării, arderea pînă la cenușă, epuizarea vieții pînă la ultima tresărire («Nu știu cum au fost zilele mele/ Dar pînă la una au ars, au ars»). «Romantă naivă», «Nu-mi mai număra anii și zilele», «Caii», «Romantă», «Cînd eram băiețandru plecam la vînat», «Aud cum cresc stejarii în păduri», «Ore de chin», «Copac bătrîn», «Cîntec pe zăpadă», «Căruța», «În cazanul drăcesc» ș.a. sînt cîteva dintre poemele cele mai pregnante definitorii pentru registrul actual al liricii lui Zaharia Stancu, pentru simbolurile la care ea revine stăruitor. Am descifrat un suflu dramatic în aceste poeme, o tristețe mărturisită a stingerii, un început de abdicare, poate, însă dintr-o nobilă și înaltă perspectivă. Din cînd în cînd tresar vechiul orgoliu, vechea furie și neimblinzita minie — transpuse în mărețe inflexiuni. Vom transcrie unul dintre cele mai frumoase poeme («Cîntec de toamnă»), foarte reprezentativ pentru graduația tensiunii poetice și alternările de umoare lirică pe care le înregistrează. La început, o tonalitate calmă semnăată și reținut-melancolică, apoi involburarea pamfletară pînă la imprecizie, și, în fine, nota înșeninată din ultimele versuri: «Albe-mi-s tîmplele, colilie./ Degetele-mi devin tot mai lungi, mai subțiri./ Toamna trandafirii sînt tot trandafiri./ Și mai dau cîte-o floare tîrzie./ Carnea mi se topește ca zăpada/ Cînd o pripește soarele, primăvara./ Tot mai repede mi se apropie seara./ Dar spada mi-a rămas ageră, spada./ Mulți zăvozi m-au lătrat, m-au mușcat./ În jilav adînc i-a topit pămîntul./ Pînă la marginile lumii vîntul/ Pădurile vechi le-a scuturat./ Cîini slinoși, urduși și azi mă mai latră./ Arunc după ei cu toiașu-mi hapsîn./ Șarpele nu-l încălzesc la sîn./ Ci capul i-l zdrobesc cu o piatră./ Soarele e bătrîn, dar e tot soare./ Testoașă e tînără, dar e tot broască./ Toate mlădițele au să-nflorească./ Miresma lor o să ne împresoare».

«Cîntec șoptit» (volum editat în condiții grafice excepționale de Editura Cartea Românească) fără îndoială că este una dintre cele mai inspirate culegeri lirice ale unui an literar în care au apărut nu puține cărți de poezie bună.

de Ioan GRIGORESCU

izvorani

Rătăcitor pe drumurile lumii, am prins rădăcini undeva, pe o palmă de pămînt românesc, pe malul unei bălți din preajma Bucureștiului. Și nu știu de ce, locul acela din fundul unui sat, care șase luni pe an înoată în glod, mi se pare cel mai frumos colț de lume. Poate pentru că, acolo, sînt printre ai mei. Am o bojdeucă de chirpici, bulgărită cu lut galben, văruiată cu bidineaua și acoperită cu o cușmă de stof, un căsoi scund de-i atîngi tavanul cu creștetul, cu sobă țărănească și prispă înaltă.

Cînd mă adun de pe drumurile-mi nesfîrșite, acolo mă retrag, să adulmec pămîntul reavăn și să vorbesc cu oamenii. Sînt grădinari români ce-și zic cu mîndrie «legumicultori» și satul lor miroase de la șapte poște a răsadnițe încălzite cu straturi de bălegar, a vrej de pătlăgică și a cotor de varză. Se mai face și țuică de zarzăr și se bea un vin negru fără soi, iar pe lac se prinde pește, biban țarcat, știucă vineție, roșioară și obleti, vara cu undița sau cu virșă, iar iarna la copcă, sub gheață. Oamenii și-au meșterit din cîte patru scînduri bărcuțe ca niște capace de sicrie, pe care le împing cu două lopățele scurte, parcă în alunecarea lor ar mîngia apa lacului cu palmele. Iarna, cînd dau la oblete, viră în copcă niște prăjini lungi, cu capătul de jos plin de cuie, pe care le răsucesc ca să prindă în țepii lor verdeața adormită sub carapacea de gheață cu peștele captiv în încălceala ei. Și mai sînt rate sălbătice și gîște domestice, broscanele gureș, nuferi albi și stuțăriș ca peria. Vara, țințăriș ca pe Amazoane, iarna, derdeluș de sănișuș cum rar află aiurea. Cînd, în zori, și mai ales către asfințit, din primăvară pînă în toamnă, se pornesc să păcăne motorasele pompele care trag de prin puțuri apa pentru stropitul grădinilor, imaginea satului nu mai are nimic bucolic în ea, este doar un loc unde se muncește ca prețutindeni, din zori și pînă cade întunericul, dar oamenii sînt cumsecade, prietenoși, mereu gata la întraajutorare. Satul se ridică din lac și se oprește în marginea unei păduri de tei, n-are decît trei drumuri și vreo două sute de case. Prin luna mai cade amețit de mireasma pădurii înflorite, iar pe la începutul lui iunie îl copleșesc salcîmii albi, grei de albine.

Bojdeuca de baltă e plină de blidare transilvănene, colțari înflorați și armoroaie, de care izvorăneții, trecîndu-mi pragul, se miră cu mina la gură, căci ei au astăzi prin case «studion» și «racamea». S-a cam răsucit lumea, ori s-a «modernizat», care mai de care își face acoperiș de tablă, își pune cilindri de neon să îi lumineze curtea spre desfătarea țințării; doar drumul de la șosea pînă la lac e un coșmar rămas din vremea cînd se umbla numai călare.

Și mai e un barcagiu, un om costeliv, cînd hitru, cînd mahmur, mereu cu «Mărășasca» lipită de buza de jos, un fel de Caron pe un Styx acoperit vara de lîntiță verde iar iarna de sloiuri sticloase, pus să care sufețele de pe un mal pe altul al cozii de lac. Îl cheamă Nicolae și numele lui este strigat cînd de o parte, cînd de alta a apei, cît e ziua de lungă. El face legătura între lumi, lopătînd printre cîrdurile de gîște sau pe covorul verde, greu, al vegetației acvatice crescute uneori atît de impetuos încît lacul întreg încremenește sub exploziile ei de clo-rofilă. Tot el cară morții satului în micul cimitir de la biserica de peste lac, ridicată «pe un picior de pluți, pe-o gură de rai», printre căstani bătrîni cu floarea în policandre.

Atunci, pe lîngă bojdeuca mea trec procesiuni cutremurătoare. Ritualul devine mitologie, căci mai întîi sînt puse în barcă numai sicriul și praporul de mușama afumată care își filfite brațele ca un steag al morții. Iar Caron vislește domol, fără grabă, pufăindu-și țigara și sfîdîndu-se cu gureșenia palmipedelor, în vreme ce oamenii care l-au petrecut pe mort așteaptă pe mal în haine cernite, privind barca cu steag de mușama îndepărtîndu-se. Și stau așa, zgribuliți de imaginea propriului lor drum peste lac, cîndva, în vreme ce clopotul bate dincolo în dungă, iar castanii plîng cu flori sidexii.

LA TEATRUL GERMAN DIN SIBIU:

„fizicienii“

După ce a fost jucată de Teatrul de Comedie și de cel din Bacău, piesa «Fizicienii» lui Dürrenmatt a poposit și pe scena unui teatru de limbă germană, cel din Sibiu. Încă o dată ni se arată cât de interesant este acest autor elvețian, din a cărui operă s-a tradus și s-a jucat la noi destul de puțin, chiar dacă unele teatre au mai montat și altceva decât «Vizita bătrinei doamne» (la Teatrul «Bulandra» — «Meteorul»), sau mai demult la T.E.S. — «Frank al V-lea»). Accesul colectivului german, fără intermediul traducerii, la opera dramaturgului ne-a prilejuit însă o ușoară mirare: de ce mereu «Fizicienii», când alegerea s-ar fi putut opri la «Căsătoria domnului Mississippi» sau «Un înger vine la Babilon», la «Orbul» sau «Regele Ioan»?

Dar dincolo de aceste modeste considerații, trebuie să recunoaștem că interesul față de text se poate justifica foarte ușor: piesă aproape polițistă, construită pe paradoxuri stilistice (o comedie tragică sau o tragedie comică?), și piesă filozofică totodată (pentru că, ne spune autorul, «o dramă despre fizicieni trebuie să fie paradoxală», iar «în paradox scînteiază adevărul»).

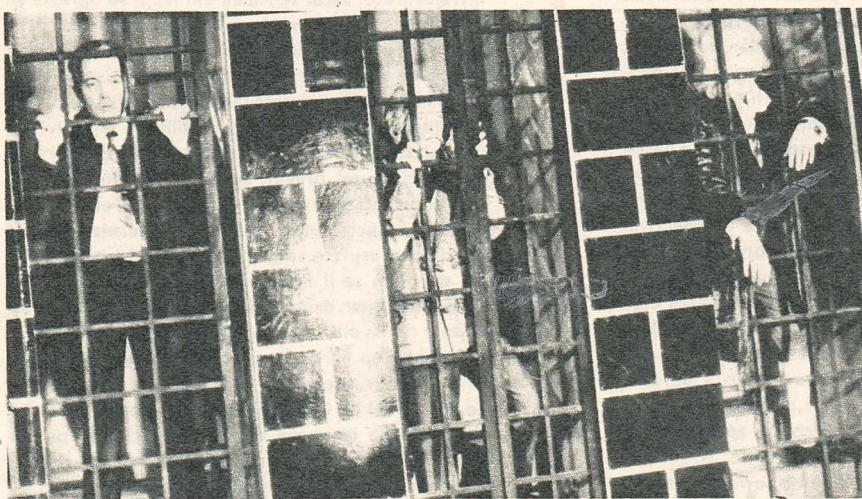
Spectacolul montat de Hans Schuschnig ne oferă o lectură atentă, deosebit de corectă a sensurilor textului. Remarcăm încercarea unor compoziții plastice, pe care le permite acțiunea actului II, în momentul disputei dintre cei doi fizicieni spioni și Möbius, descoperitorul prețioaselor secrete ale universului. Mișcarea se compune în triunghi sau piramidă, Möbius fiind vârful, punctul de interes. Am putea adăuga că această compoziție corespunde formulei de bază a dialecticii hegeliene: teză-antiteză-sinteza, posibilă de regăsit aici. Pentru că în lumea dominată de lipsa interesului față de om, atunci când se acceptă evaziunea în

locul luptei deschise, declarate, nu se poate ajunge decît la o poziție falsă. Și înțelegînd aceasta, Dürrenmatt își pedepsește eroii oferindu-le reversul evaziunii, claustrarea definitivă. Această idee o întîlnim în decorul auster al lui Helmut Stürmer sugerînd, prin numerotarea camerelor și prin culoarea închisă a pereților, atmosfera unei închisori, în care de altfel se va transforma ospiciul.

Distribuția este condusă corect. Beatrice Gutt stăpînește cu efort dificilă partitură și e departe de cinismul și nebunia doctoriței Mathilda von Zahnd; Ingrid Uyntzen este o frumoasă Monica Stettler. Christian Maurer și Kurt Conradt ajung însă la ironia tragică pe care o conțin personajele celor doi fizicieni «nebuni», supranumiți Newton și Einstein. Heinrich Mildner ne oferă un Möbius destul de frămîntat de problemele cunoașterii și ale conștiinței.

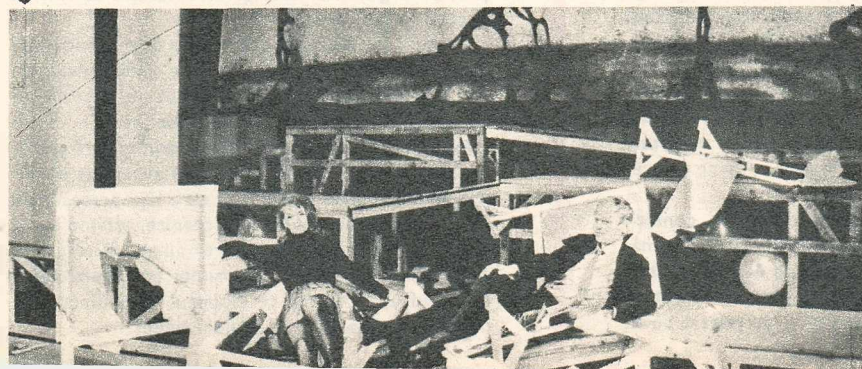
Să remarcăm și deosebit de izbutitul program de sală conținînd opinii ale dramaturgului și reproduceri după Miró, Bouttats, Slevogt și «Capriciile» lui Goya.

În recentul turneu bucureștean al secției germane a teatrului din Sibiu ni s-au oferit doar două din spectacolele sale: cunoscuta piesă a Ecaterinei Oproiu «Nu sînt Turnul Eiffel» și «Orașul nostru» de Thornton Wilder. Desigur, ne-am putea întregi imaginea activității acestui colectiv, menționînd printre opțiunile sale repertoriale și cîteva titluri de piese aparținînd unor autori contemporani de limbă germană: Hilde Untermans («Ajutor, tata se însoară»), Christian Maurer și Kurt Conradt («Nima rece»). Să nu trecem nici peste acel interesant spectacol de succes montat de Christian Maurer din balade și cîntece de lume din evul mediu german și pînă în zilele noastre.

Înălță-i pe cei trei fizicieni în interpretarea lui Heinrich Mildner, Kurt Conradt și Christian Maurer, victime ale propriului lor joc: închiși definitiv în ospiciul de nebuni.

Moment din «Nu sînt Turnul Eiffel» de Ecaterina Oproiu, piesă pe care Teatrul de stat din Sibiu, secția germană, a prezentat-o în turneul său bucureștean împreună cu «Orașul nostru» de Thornton Wilder.

Andrási Marton (Cebutikin) și Horvath Bela (Kulighin) într-un moment din «Trei surori».

LA TEATRUL MAGHIAR DIN CLUJ:

premierea unei aniversări

O premieră, dar și o aniversare. În ziua de 11 noiembrie 1970, Teatrul maghiar de stat din Cluj sărbătorește 175 de ani de la primul spectacol în limba maghiară, dat sub

directia lui Kótsi Patkó János. Uniunea actorilor, constituită de membrii celei din trupe teatrale maghiare, a transmis din generație în generație mesajul teatrului, ca

presie a conștiinței și maturității sociale a unei colectivități. Înființat în 1821, teatrul permanent de limbă maghiară din Cluj a făcut să se joace marile valori ale dramaturgiei universale: Shakespeare, Schiller, Molière. De altfel, legătura publicului cel mai larg cu teatrul se va întări în decursul numeroaselor turnee, dintre care cităm pe cel făcut de actrița Déryné la începutul secolului XIX la Brașov, când spectacolele s-au jucat nu numai în limba maghiară, dar și în germană și în română; apoi pe cel de mai târziu, din 1860, făcut de Hovi Mihaly în București, comentat și elogiat de primul nostru cronicar teatral, Nicolae Filimon.

La acest teatru s-au jucat în premieră absolută piese ale lui Kotona Josef («Bank Ban»), Madach Imre («Mosez») și ale unor dramaturgi români, precum Lucian Blaga («Zamolxe») și Nicolae Iorga («Fatalitate»).

Spectacolul din seara recentei aniversări a fost «Trei surori» de Cehov, în regia lui Viad Mugur (de la Teatrul Național din Cluj) și scenografia lui Helmut Stürmer (de la Teatrul de stat din Sibiu — secția germană), spectacol care este, fără îndoială, o reușită. Drama celor trei surori se desfășoară într-un decor cinematografic. Un univers desenat cu predilecție în alb, cu patină și rafinement, dar și cu acel straniu sentiment de efemer tragic al momentului de relativă armonie al unui grup social, ce va fi dezmembrat prin invazia unor realități practice și imediate, prozaice și brutale. Tragediile se consumă atât în interiorul acestui univers, drame ale iubirii și ale singurătății, cât și în relația lui cu lumea exterioară. Lopahin din «Livada cu vișini», sau Natalia Ivanovna din «Trei surori», reprezentanți ai burgheziei dornice de parvenire, sînt fermenții noului, care vor asimila pînă la distrugere lumea micii intelectualități sau cea a nobililor de țară.

Piesa, deși reclamă și este un spectacol de atmosferă, permite momente de virtuozitate actoricească. Cu totul deosebită a fost interpreta Irinei (Magda Stief): sensibilă, însingurată și lucidă, dar dornică de iubire, actrița descoperă și joacă o stare pînă acum rar atinsă a personajului: revolta. Puternica personalitate a Silviei Ghelan (de la Teatrul Național din Cluj) îi conferă Olgăi luciditate,

calm și o demnitate pînă de încredere. În Masa, Bisztrai Maria ajunge la acea acceptare a durerii sau a destinului potrivit, care încremenește. Dorian Ilona înțelege dualismul Nataliei care, dornică de parvenire, își ascunde vulgaritatea și meschinăria sub masca manierelor alese învățate în pripă, urmărind însă prea des, prin trecerea bruscă de la un registru la altul, efectele comice. Vitalitatea deosebită a actriței, ca de altfel a întregului colectiv al Teatrului Maghiar de stat, se întregărează, însă nu total, cu tristețile universului cehovian. Laszlo Gerő — Andrei Prozorov — trece de la indiferența unei luni că a savantului posibil, la revolta furioasă a omului ratat, pe dimensiunea interioară a personajului. De remarcat prezența firească, încărcată de avertismente, a lui András Mar-ton în Cebutikín; apoi Peterffy Gyula, Pasztor Ianos și Vadasz Zoltan — corecți. Pito-rești, în datele personajelor, Horvath Bela, Ille Ferenc, Torok Katalin și tinerii Hejja Sandor, Gereb Attila.

Regizorul Vlad Mugur a dirijat toate aceste valori personalități în spiritul operei cehoviene, folosind cu adevărată voluptate cineaștii spațiile create de scenograf (de la prim planul sărutului Mașa-Verșinin, sau al revoltei Irinei, la travellingurile din timpul petrecerii sau profunzimea scenei). De reținut finalul litaniei celor trei surori, care, prin mișcarea lor în cerc, capătă o gravitate ce depășește epoca ducindu-ne cu gîndul la anumite eroine antice.

*,
Sigur, e de dorit ca intențiile directoarei Teatrului maghiar din Cluj, Bisztrai Maria, în ceea ce privește invitațiile adresate lui Liviu Ciulei, Emil Mandric, Paul Bortnovski, Tompa Miklos sau Major Tamas — prim regizor la Teatrul Național din Budapesta — să fie onorate și realizate, din moment ce colaborările se dovedesc atât de fructuoase. Ar fi încă un gest meritoriu, pe lîngă prezentarea unor piese în premieră absolută din repertoriul de limbă maghiară (Balint Tibor, «Maimuța plîngătoare», Mehes György, «Cei șapte ca-n basme») sau ale unor premiere pe țară din literatura universală contemporană (Edward Albee, «Totul în grădină»).

Iuliana POP

însăși e... un june cochet și plin de nerv, cu jabou de dantelă și mască de gaze pe chip. Prima reacție a publicului obișnuit cu teatrul tradițional e de «groază» în fața ereziei; prima reacție a spectatorului familiarizat cu practicile moderniste din teatru — e de teamă. De teamă în fața banalității. A locurilor comune. A ticurilor manieriste pe care le regăsești, de la o vreme, în mai toate spectacolele ce se vor cu orice preț noi și moderne.

Ne-am temut, aproape un act întreg, ca regizorul să nu fi căzut și el în capcana aceea facilă a pseudo-happening-ului, pînă cînd ne-am dat seama că s-a salvat la timp: spectacolul lui George Teodorescu trece dincolo de pragul parodiei improvizate și, printr-o înțeleaptă întorsătură de 90°, devine parodia parodiei. Săgețile ironiei regizorului depășesc intriga naivă, personajele alb-negru, loviturile «de teatru», el înțelege că aceștia sînt inamici prea inofensivi ca să dezlănțuie împotriva lor întreaga sa artilerie, și atunci începe joaca cu sine însuși, cu procedeele sale, cu actorii, iar nuanța aceea de autoironie dă spectacolului o subțirime de spirit la care se putea spera cu greu. Cu coloritul și verva sa de bilci, spectacolul mai curînd popular decît de cabaret, ajungi să-i leri pînă și faptul că nu mai înțelegi nimic din firul acțiunii, dacă n-ai avut șansa să fi văzut, în urmă cu ceva ani, acea frumoasă, cinstită și tradițională «Vrăjitoare» în care juca marea Sevilla Pastor.

M-am întrebat tot timpul, pe parcursul desfășurării spectacolului, cum au reacționat actorii în fața viziunii regizorale a lui George Teodorescu, cum și i-a căpătat de aliați într-o treabă ce pulveriza cam tot ce au gîndit și au făcut ei pe scenă de-a lungul unor ani întregi, și am înțeles că, dincolo de un anume necesar spirit de disciplină, de echipă, a intervenit aici și marea putere de adaptabilitate a acestei trupe. Există la Teatrul evreiesc de stat actori valoroși care au jucat o viață întreagă de toate — dramă, farsă, operetă, revistă — care au cîntat cîntecele populare și au interpretat mari roluri tragice cu egală dezinvoltură și cu același bun profesionalism (mă refer la Beno Poplicher, Samuel Fischler, Mano Rindel, Abram Naimark, Sonia Gurman, Seidy Glück, Ruche Heller-Schapira, Leonje Waldman-Eliad, Nușa Grupp-Stoian), există aici un nucleu de tineri actori foarte dotați (Carol Marcovici, Beatrice Abramovici, Bebe Bercovici, Monu Grün, Rudy Rosenfeld, Adrian Lupu, Mihaela Kreutzer). Nu m-am mirat deci că au răspuns și dorinței de joacă năstrușnică, nițeluz zellemitoare a regizorului actualului «Vrăjitoare», chiar dacă pe undeva, în lăuntrul lor, nu au prea fost convinși de adevărul estetic și de sinceritatea acestui joc...

Sanda FAUR

«Dibuk» de Anski — una din celebrele drame ale teatrului de limbă idiș, pe scena T.E.S. din București. (În fotografie: Carol Marcovici, Beno Poplicher și Isac Cassvan.)

LA TEATRUL EVREIESC DE STAT:

„vrăjitoarea“ ... și nu numai

Pentru obișnuții casei, pentru cei care — aștiind limba și ascultînd traducerea la iscă — vin mai rar, dar nu scapă totuși nici unul din marile spectacole ale acestei mici valoroase trupe a Teatrului evreiesc de stat, noul spectacol cu «Vrăjitoarea» lui Oldfadon poate constitui un șoc. Povestioanaivă, cu accente melo și arii de operetă, efecte spectaculare de o dulce candoare fantilă (mamă vitregă, orfană alungată, vrăoare proxenetă, lacrimi, cîntece orientale, lenar umor amar, happy-end), povestioanaivă aceasta care s-a născut cam o dată cu teatru de limbă idiș din România, pe la 1877, care a încîntat generații întregi de spectatori, a suferit o uluitoare schimbare la față. crul este de înțeles, George Teodorescu, regizorul teatrului, a știut clar că nu mai are adresa sensibilității și gustului specorului de azi o mică operetă împănată cu uri, ah-uri și pseudopractici vrăjitoarești; les deci calea parodiei, a tăiat, a inversat, improvizat, a comentat, a intervenit, a cotit, a nimicit, a făcut din trista orfelină micantă dansatoare în pantaloni colanți și pîntecele gol, iar din logodnicul ei crecios — un adorabil cretin, negustoressele piață au căpătat peruci din mătase gală, violetă, roșie și verde — precum felle din coșmarurile erotice ale lui Fellini manechinele lui Courrèzes — ariile sînt ate în ritm de jaz, mama vitregă e nejeră plină de nuri, iar vrăjitoarea

cronică satirică

de Teodor MAZILU

vai, ce s-au îngrășat ofensații

Sînt mulți oameni care se plîng că n-au ajuns să-și manifeste talentul lor incomparabil din pricina mediului înconjurător.

— Ah, cită mîncătorie e-n teatre — se plîngea zilele trecute un actor care nu reușea să fie firesc nici cînd — în uniformă de ofițer — tăcea chitic. E strident cînd duce și tradiționala tavă — și cu toate astea se simte persecutat. El e convins că nu l-a jucat pe Hamlet din pricina combinațiilor mirșave, a comploturilor tenebroase care s-au urzit împotriva lui. Faptul că are o voce de lemn, nu i se pare important. Faptul că nu poate să deosebească o bucată de brînză de o carte, i se pare iarăși un amănunt lipsit de orice semnificație. Faptul că în loc să se ocupe de teatru s-a specializat în gastroonomie — iarăși, n-are importanță...

Impostura și-a ales totdeauna drept aliat ideea de nedreptate... Cred și eu. O lume în care impostorul nu-l joacă pe Hamlet, i se pare o lume nedreaptă.

Dar să nu credeți că jigniții aștia o duc prost. Vai, ce s-au îngrășat ofensații! De lucrat nu prea lucrează, leafa merge, și, colac peste pupăză, mai au și sentimentul grandios că lumea nu-i apreciază. Curios lucru, asemenea jigniți de meserie, acești ofensați cu leafă, sînt foarte leneși. Cînd, printr-un capriciu al sortii, au și ei de lucru, se simt îngroziți. Repetițiile îi împiedică să pescuiască. Teatrul îi silește să ardă friptura. Și, mai ales, teatrul îi obligă să demonstreze că n-au un pic de talent.

Cui să se mai plîngă?

Cui să mai bată cu pumnul în masă? Meseria lor nu e să joace, meseria lor este să se vaite. Cum li s-au luat jalbele și vaietele, cum nu mai au nici un scop.

misteriosul diavol cu baston

Un personaj celebru -
anonim, rece și visător,
diabolic și tandru.
Totul și nimic
despre marele secret...
necunoscut de nimeni.
C.C.I.A.C...? C.C.I.A.C.???

L-am cunoscut într-o pauză a lucrărilor simpozionului internațional de criminalistică:

- Ce doriți să creați, C.M.T.?
- Poate vreau să suprim!
- Ce doriți să suprimați, C.M.T.?
- Emoția.

— Emoția? Dar e inuman! Emotivitatea ține de însăși firea noastră. Fără emoții...

— ...Nu am nimic cu sufletul omului. Nu vreau să-l știrbesc, ci să-l apăr. Nu am nimic cu emoțiile *particulare*. Sistemul tehnic conceput de mine vizează două categorii precise de emoții.

Astfel am început fantastica aventură a gândului, primul contact cu acest misterios C.M.T., doctor inginer specialist în automatică, acoperit de titluri științifice și grade administrative, care de care mai răsunătoare, căruia fiecare dintre puținii colaboratori i se adresează cu o altă formulă, toate fiind înghețate de respect, dar eliptice, sub consemnul sever de a-i păstra incognito-ul. Sint contat printre puținii favoriți care-i cunosc identitatea, ori își închipuie că i-o cunosc, excepție ce îmi împovărează umerii împreună cu privilegiul de a *vedea* materializat și funcționând o parte din ceea ce, *ascultînd* doar, puteam să jur că nu este decît rodul celei mai febrile anticipații. Pentru că, după ce ne-am cunoscut mai bine, C.M.T. m-a invitat la locul montării aparatelor, printre colaboratorii săi apropiați.

- Ce categorii de emoții vi se par intolerabile, C.M.T.?

— *Intolerabile*, acesta este cuvîntul. Uite, există ceva pe care noi trebuie să-l apărăm cu deosebită sîntenie. Eu nu concep ca marile valori ale patrimoniului național, precum și alte puncte de concentrare a ceea ce juristii numesc într-un limbaj destul de uzat avut obștesc, să se afle, din punct de vedere al apărării lor, sub semnul vreunei emoții. Nu mă interesează dacă hoții sînt puțini la număr, nici dacă numărul lor scade; cînd e vorba de tezaure nu mă interesează nici gradul de «calificare» al eventualilor atacatori. Singura idee de la care pornesc este aceea că bunurile ocrotite sînt *inalienabile* și că posibilitatea cuiva de a se strecura la ele nu trebuie admisă *nici măcar teoretic*. Ceea ce este posibil teoretic, în concepția mea este posibil și practic. Eu nu aștept ca eventualii atentatori să se perfecționeze, ci le-o iau înainte, opunîndu-le un sistem tehnic față de care orice perfecționare, teoretic imaginabilă în condițiile actualei cunoașteri umane, să fie inofensivă. Am asistat la reconstituirii ale unor hold-up-uri celebre ale secolului, am văzut tehnica folosită la cele mai ingenioase spargerî din Occident, dacă doriți, chiar și pe cea a matiotilor, dar întregă această experiență nu am folosit-o ca să pigulesc alternative cărora să le opun soluții izolate, ci ca să trag o singură concluzie: orice atac este posibil, deci orice atac trebuie făcut imposibil.

- Vorbeați de două categorii de emoții.

— Cea de-a doua, în ordinea importanței (prima — în ordinea de concepție și realizare), este categoria emoțiilor

— E diabolic!!!

— Eu nu îndrăznesc să spun așa ceva.

— De ce nu? Am auzit deseori această remarcă.

Mulți afirmă că dumneavoastră înșivă sînteți diabolic! Da, da, chiar așa am să vă numesc — diavolul cu baston!

celor ce veghează Nemijlocit. În schimb. Creierul tehnic proiectat de mine este de fapt un complex de coordonare, informare, alarmare și comandă — C.C.I.A.C. El este deservit de oameni. Dar el, prin tehnicitatea lui, scutește pe acești oameni de orice trac — de la reacția în momentul aflării unui eveniment tulburător pînă la febrilitatea căutării soluției optime, de la distribuția atenției între mai multe mesaje simultane pînă la... da, da, pînă la tentația, fie și numai teoretică, a eventualei incorectitudinii. Iată: acesta este așa-numitul grup registorfon...

Ne aflăm într-o încăpere fonoabsorbantă, cu planul alungit, încadrat de zece sicrie de sticlă ce adăpostesc tot altele magnetofone. Din cînd în cînd, rolele cîte unuia din aparatele de înregistrat se pun în mișcare și, după cîteva minute de rotire, se opresc. Nu se aude nimic. La sfîrșitul acestei galerii a tăcerii, într-o tulburătoare simetrie, cu spatele spre noi, un om deservește un pupîtru acoperit cu telefoane roșii și zeci de butoane multicolore. Doar degetele lui fac să tîcnească ciudata claviatură.

— El primește apelul și-l dirijează imediat, în funcție de natura mesajului, la celula «competentă».

— Dar dacă intervine simultan un al doilea mesaj?

— ...Al doilea, al patrulea, al optulea sau al nouălea, se întîmplă ce veți auzi imediat dacă faceți o experiență de la unul din telefoanele libere. Încercați!

Aștept să-l văd pe operator ocupat și formez numărul știut. Observ cum unul din magnetofone se pune automat în mișcare și în receptor îmi răspunde o voce metalică, din ce în ce mai răspicată: «Am intrat pe recepție. Vă rugăm să ne comunicați me-sa-jul dum-nea-voas-tră, cu cal-mul și fi-de-li-ta-tea care se impun».

— Este evident, că același lucru se întîmplă și cînd faceți apelul telefonic dinafară.

— Dar dacă, spre exemplu, mesajul al cincilea este mai urgent decît primul, cel cu care este ocupat operatorul?

— Într-o altă încăpere există un operator de rezervă și su-praveghere, care observă pe tabloul său de comandă că se transmite mai multe comunicări; el intervine spontan de la distanță și ascultă fragmente din celelalte convorbiri pînă ce se edifică. În caz de urgență deosebită, intrerupe dialogul om-aparat și ordonă operatorului nr. 1 să intre personal pe recepție.

— Acestea ar fi antiemoțiile înregistrării...

— Urmează antiemoțiile, cum bine le-ați numit, de-ciziei. Ele încep prin cunoașterea și alegerea efectivelor. Să mergem în sala principală.

Ca senzație de izolare, decorul este același, cu un plus de grandpore. Pupîtrul, deservit de trei oameni, are de trei ori mai multe butoane, clape și telefoane decît cel din studioul precedent (aici telefoanele sînt albastre, unele poartă în locul discului rotitor embleme sugestive, cum ar fi crucea roșie) iar în fața «orgii» privirea îți este suptă de o uriașă hartă luminoasă, pe fond de stîplex negru, străbătută de canalele incandescente ale străzilor și bu-levardelor. Cifrele care alunecă pe trama stradală indică fidel și indiferent de orice voință poziția echipajelor. Alți faguri luminoși, plantați pe laturile hărții, scutesc de orice adunare simplă pe cel care dorește să cunoască efectivul existent în cercul X.

— Vorbeați și de o emoție a corectitudinii...

— De la tabloul central se comandă închiderea auto-mată a broaștelor obiectivelor asigurate. În momentul în care ultimul salariat părăsește magazinul (spre exem-ple), operatorul teledirijează broasca cifrată. Dar el nu cunoaște cifra, care se formează pe baza permutării nu-merelor de bază, ceea ce dă naștere unei infinități de combi-nații. O dată montată broasca, nimeni, nici chiar eu, nu mai cunoaște cifrele care se codifică și se decodifică automat. Broasca este descuiată, tot de la distanță, la ora de deschidere a magazinului. Combinația secretă formată este transmisă, codificată, la centru și înregistrată într-o casetă sigilată. Dacă peste noapte devine necesară descuierea broaștei, deci aflarea cifrului, operatorul de-sigilează caseta-martor, însă ora, minutul și secunda la care face această operațiune sînt înregistrate, tot automat, într-o altă casetă sigilată. Deci broaștele se încuie și se descuie «singure» și nimeni nu le poate pătrunde combi-națiile secrete fără să lase urma indiscreției sale.

— Începe să devină fantastic.

— Încă nu cunoașteți totul. Să revenim la sistemul de apărare a incintelor cu valori considerabile. Dacă cineva s-ar apropia de ușa unei asemenea clădiri, se declanșează un sistem de alarmare prin radio. Mesajul se codifică, transmite, recepționează și decodifică automat. Dacă răufăcătorul ar poseda instalații de parazitare fonică, stațiile de emisie și recepție care se «văd» bruiate își găsesc singure «antidotul», încît nici dracul nu le mai poate deranja. În sfîrșit, dacă infractorul ar dinamita instalația cu clădire cu tot, mesajul de alarmă... se recepționează totuși în continuare.

— Dar dacă reușește să pătrundă în incintă?

— Va fi foarte rău pentru el. Cade singur în cursă. În urma răufăcătorului, complexul «ordonă» de la distanță blocarea electromagnetice a ieșirilor. Dar concepția cu adevărat diabolică începe de altundeva. Am prevăzut «posibilitatea» ca cineva să pătrundă într-o incintă cu valori... imponderabil. Adică să treacă prin zid... fără să treacă prin zid. Omul invizibil. Ei bine, în clipa în care un asemenea personaj ar deveni din nou material, la cea mai nevinovată mișcare, prezența lui ar fi semnalată și «anunțată». Pentru alte incinte am conceput sisteme de auto-apărare. M-am gîndit că un bandit înrăit nu dă doi bani pentru viața lui, este dispus să ducă o luptă extremă cu cei sosiți să-l neutralizeze. Atunci, o dată pătruns în incinta — tentație — capcană, este făcut inert, fără a-și pierde viața.

— Dar dacă posedă un sistem de respirație autonom?

— Instalația de autoapărare, care «se constată» inofensivă, declanșează un alt sistem, care îi face imposibilă înaintarea.

— Încetați, vă rog, încetați! Este fantastic!

— A la guerre, comme à la guerre.

— Spuneți-mi, mai bine, cîteva cuvinte despre dum-neavoastră.

— Iubesc oamenii. Hobby? Abajururile cu sculpturi interioare în sticlă, filatelia, mobila automată, jocurile de culori care trec una într-alta.

— Fantastic, fantastic, tot ce mi-ați spus ori mi-ați arătat este fantastic.

Sergiu ANDON

Fotografie de A. ROSENTHAL

dialog cu cititorii

de H. DONA

Destul de numeroase sînt scrisorile în care ni se cer date, precizări, informații de tot felul cu privire la cele mai diverse domenii. Deoarece nici rubrica noastră nu are, și nu poate avea, un caracter enciclopedic și nici noi nu avem capacitatea picodellamirandolescă de a ne pricepe în toate, preferăm să răspundem prin scrisoare directă unor asemenea întrebări. Ceea ce nu înseamnă însă că, din cînd în cînd, nu ne permitem să evocăm și în aceste coloane unele dintre întrebările pe care ni le pun cititorii.

Iată, de pildă, cititorul T. Moraru din Beiuș ar vrea să știe care sînt cele mai vechi popoare din lume și dacă poporul român poate fi considerat un popor vechi sau tînăr. Nu știm ce ar putea răspunde antropologii și etnologii profesioniști, dar credem că nu ar trebui uitate două precizări. În primul rînd, antropogeneza (aparitia omului) a avut loc în diferite zone ale globului cam în același timp (diferențe de cîteva zeci sau sute de mii de ani nu reprezintă mare lucru în evoluția speciilor). Nu există, deci, oameni mai recent «descinși» din «măimute» (adică, de fapt, din primatele care ne-au precedat) decît alții. În al doilea rînd, etnogeneza (nașterea popoarelor) e un proces care se întinde de-a lungul întregii istorii și care, în practică, se mai desfășoară și azi (în anumite regiuni ale pămîntului, triburi diferite și fragmente ale unor diverse comunități etnice, trăind împreună, amestecîndu-se între ele își făuresc o conștiință și o limbă comună, se stabilizează pe un anumit teritoriu, dau naștere unor popoare noi). Astfel, putem spune că poporul cinez e vechi de multe mii de ani, în timp ce poporul haitian n-are mai mult de 150-170 de ani. În Europa, cu unele excepții, etnogeneza s-a desfășurat cam în aceeași perioadă istorică, în evul mediu timpuriu, după destrămarea Imperiului roman și stabilizarea primelor valuri de popoare migratoare. Aceasta a fost și perioada în care a luat naștere poporul român. Trebuie însă să mai ținem seama de un considerent: există popoare care au trăit tot timpul și trăiesc în continuare în vatra în care s-au format și în care au trăit și strămoșii lor mai apropiați sau mai depărtați (și acesta e cazul poporului român), după cum există și popoare care, din diferite motive, s-au deplasat de pe un teritoriu pe altul, au asimilat sau au supus populația băștinașă și care, în fapt, trăiesc la distanțe uneori foarte mari de vetrele în care s-au format nucleele lor etnice originare (cum e cazul, bunăoară, cu majoritatea popoarelor din Europa Centrală). Continuitatea neîntreruptă, legătura milenară cu anumite locuri, cu un anumit spațiu, conferă, fără îndoială, un mai pronunțat caracter de vechime. În acest sens, sîntem îndrituiți să vorbim de poporul nostru ca de un popor vechi, dar care este — să nu uităm — și un popor tînăr, care abia acum, în zilele noastre, trăiește prima sa înflorire autentică, începe să-și dea măsura completă a posibilităților și capacităților sale.

O întrebare mai curioasă ne pune cititorul V. Casoian din Cluj: ce este și ce rol joacă francmasoneria. Începem cu partea a doua a întrebării: în zilele noastre, masoneria este mai mult o legendă și mai puțin o realitate, iar rolul (efectiv) pe care-l joacă, chiar în acele țări occidentale în care mai subzistă cîteva anemice loji masonice este absolut infim. Masoneria a apărut la începutul vremurilor moderne, preluînd anumite ceremoniale secrete, anumite tehnici inițiatice de la unele societăți secrete de meșteșugari medievali (cum ar fi, de pildă, cea a zidarilor — în franceză, maçons — de catecale). Existența unor simboluri (echerul, compasul etc.) sau a unor obiective mistice (reconstruirea templului din Ierusalim) pot fi explicate prin această filiație. În doctrina destul de confuză a francmasonilor s-au amestecat ecouri ale diferitelor credințe ezoterice orientale, ale Cabalei, ale cultelor inițiatice mediteraneene, ale vechii societăți a Rosacruzienilor etc. E interesant că, în pofida acestei încărcături mistice, perioada de înflorire a francmasoneriei poate fi situată în epoca luminilor, în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea, cînd s-a consolidat ca o asociație semiclandestină de sprijin, care-și recruta membrii din rîndurile marii burghezii și a unei părți a aristocrației (printre membrii ei au fost și unii monarhi ca Ludovic al XVI-lea al Franței, Frederic cel Mare al Prusiei, țarul Alexandru I ș.a.). Ceremonialul inițierii masonice este descris cu mină de artist de Tolstoi în «Război și pace» (scena primirii în lojă a lui Pierre Bezuhov), iar într-o formă transfigurată, în multe alte opere de artă, cum ar fi «Flautul fermecat» de Mozart sau «Creanga de aur» a lui Sadoveanu. Rolul masoneriei a fost mult exagerat, iar practicile ei prezentate ca diabolice, mai cu seamă de către principalul ei adversar, biserica catolică și în primul rînd de către ordinul iezuiților (tot un fel de societate secretă, concurentă!). Depășită de evoluția implacabilă a istoriei, francmasoneria n-a mai rămas în vremea noastră decît o fantomă periferică, iar ceremonialul ei, altădată considerat terifiant, nu mai are decît o valoare operetistică.

UN REVOLVER SAU 100 DE PUSTI

de Magda MIHĂILESCU

Preocupați să ne consumăm filmele noastre cele de toată ziua, stînd prea mult «*În umbra coltului*», a «*Comisarului X și a cîinilor săi verzi*», amețiți de cuvîntul criză care se tot aude de la o vreme încoace — unii spun că și acum 70 de ani se vorbea de criză, deci imediat după nașterea cinematografului — nici n-am băgat de seamă cînd pe teritoriile filmului cu pac-pac-uri, lovituri, urmăririi, furturi, răpiri, omoruri, răzbunări etc. s-a schimbat ceva. (Am zice că se petrec și aici niște mutații, dacă nu ne-ar fi teamă de supra-solicitarea termenului, chemat cu prea multă asiduitate astăzi și în studiile de sociologie, și de modă, și de geologie, și de prospectare a pieței) Mutațiile acestea ar însemna, în limbajul nostru de iubitori ai filmelor cu bătăi și pocnituri, că aventura începe să fie din nou atentă la esențele vieții, nu numai la semnele exterioare ale civilizației de consum.

După ce s-a lăsat supertechnizat și superscientizat, după ce a capitulat în fața lui James Bond și a epigonilor săi (Comisarul X, Matt Helm), după ce a umilit toate generațiile de detectivi care se trăgeau din Holmes sau Poirot — cei care scoteau la lumină un nou adevăr folosindu-se doar de o lupă și de memorie — filmul polițist începe să reabiliteze puterea micilor celule cenușii și mitul uzurpat al detectivului-om, nu cavaler fără nici o teamă și prihană. Maniheismul — aici bunii curați și nevinovați ca lacrima, dincoace răii cu păcatele după ei — și-a epuizat propriile sale rețete. E greu de spus dacă, mergînd pe drumul cel bun, filmul polițist va întîlni umbra «*Șoimului blestemat*», dar atîta timp cît există Jean-Pierre Melville mai putem spera. Mai prost stau lucrurile cu așa-numitul film de hold-up (atacuri asupra băncilor, furturi), subspecie a polițistului (sau subspecie a filmului de serie neagră, dacă vreți). Aici viața a luat-o categoric înainte, hold-up-urile petrecute sub nasul nostru sînt mai artistice lucrate, «profesionalismul» lor nu lasă de dorit. Mai ales de cînd cu atacul Glasgow-Londra (Graham Greene și-a exprimat admirația pentru «creierul» care a pus la cale această lovitură), e greu chiar și să imiți realitatea, dar să i-o mai iei și înainte!

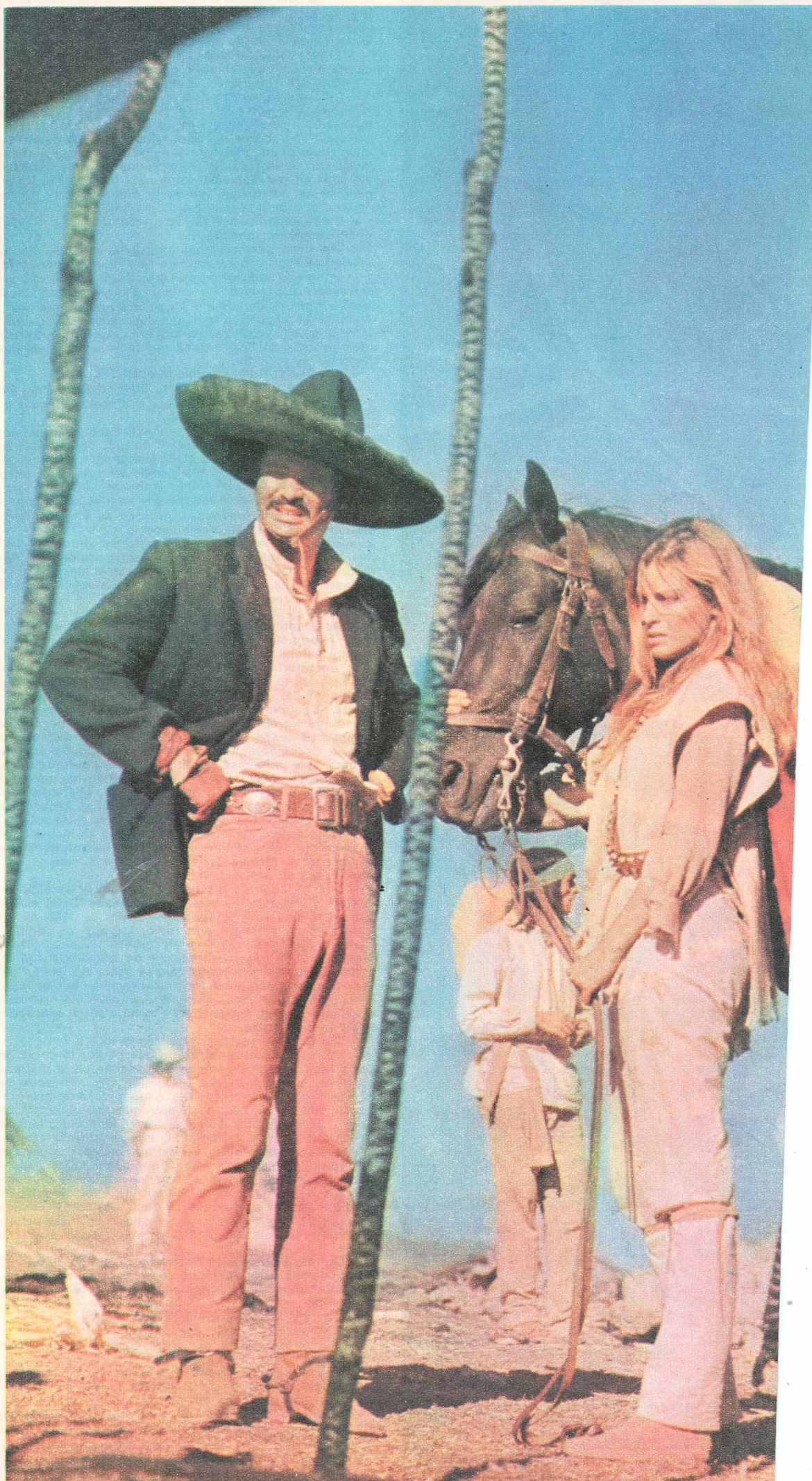
Ș-ar zice că celălalt fiu îndrăgit al aventurii, westernul, se întoarce să se înzdrăvenească la el acasă, că pînă la urmă tot din pămînt își trage puterea, precum Anteu.

Din respect pentru cow-boy, «nume prestigios care în-deamnă la vis pe toți copiii lumii» (Claude Mauriac), vom începe scurta noastră privire asupra filmului de aventuri de astăzi cu această «reîntoarcere a fiului risipitor».

* * *

Plecat la drum cu buna intenție de a ne aminti legile și ritualurile genului, pierdute de-a lungul anilor, Sergio Leone, părintele westernului italian, după o încercare meritorie — *Pentru un pumn de dolari* — s-a sufocat în propriile sale clișee nou născute. Salvarea a aflat-o tîrziu, la capătul unei întregi reconsiderări a tuturor filmelor sale de dinainte, și ea se numește «*A fost odată în Vest*». Dar chiar și cu această performanță, westernul european nu mai are astăzi nici un cuvînt de spus. Cei care cu cîțiva ani în urmă îl ocărau la toate colțurile («falsificare rușinoasă», «necinste nemăsurată», «italianul a devenit mitoman, vrea să se închipuie

(Continuare în pag. 18)

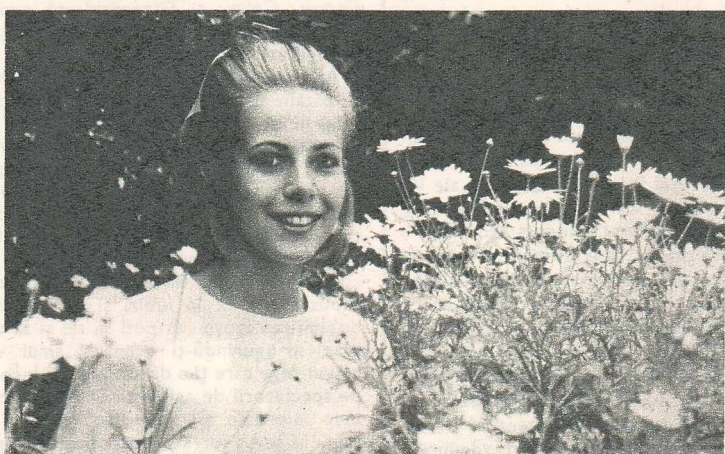

Supraviețuitorii
Vestului
de altădată
(Hoarda
sălbatică).

100 de puști —
un pas înapoi
în cariera
lui Tom Gries.

telegrame

● Cântărețul Georges Moustaki, aflat astăzi pe creasta valului, își va face debutul în cinematografie. Cel care l-a îndemnat a fost tânărul regizor francez Guy Gilles, care i-a făgăduit parteneri de mina întâi: Jeanne Moreau și Franco Nero.

● Andrei Mihalkov-Koncalovski («Primul învățător», «Un cuib de nobili», unul dintre cei mai înzestrați regizori sovietici tineri, a început ecranizarea piesei lui Cehov Unchiul Vanea. În rolul titular — Innokenti Smoktunovski, în cel al doctorului Astrov — Serghei Bondarciuk. Parteneri: Irina Miroșnicenko, E. Ciornaia, I. Anisimova.

● Pentru viitorul său film de aventuri, a cărui acțiune se petrece în Mexicul anilor 1913-1914, Sergio Leone i-a angajat pe Rod Steiger și James Coburn.

● Actorul polonez Leon Niemczyk și actrița bulgară Nevena Kokanova vor fi parteneri într-un film semnat de Todor Dinov.

● În filmul lui Luigi Magni, «Scipione Africanul», unul dintre partenerii lui Marcello Mastroianni este fratele său, Ruggero Mastroianni.

● Tânărul regizor francez Serge Leroy termină filmul «Cerulea este albastru» (cu Alexandra Stewart și Frédéric de Pasquale), «poveste romantică, departe de modelele cinematografice actuale», după cum declară însuși autorul.

● Gérard Brach (fostul scenarist al filmelor lui Roman Polanski) se află acum la cel de-al doilea film de autor: «Vaporul». Protagonistă — Claude Jade (în fotografia din stînga). Parteneri — John Mac Ennery și — probabil — Jean-Pierre Cassel.

Drama singurătății
apăsătoare,
mai puțin aureolată
de legendă.

de Constantin POPESCU

CABOT Bruce

Actor american de film, de origine franceză, născut Jacques de Bujac, la Carlsbad (New Mexico), la 20 aprilie 1905. Debutează pe ecran în: *Roadhouse Murder* (1932), susținând, mai târziu, în general, roluri de om certat cu legea, pentru care are o deosebită aplicație. În primii ani ai carierei, masca sa dură l-a destinat acțiunilor de gangster, cit și celor, mai complexe, de aventurier (*King-Kong* — 1933), de amoretz cinic (*Dizgrațiată* — 1933; *Ann Vickers*), de cascador (*Cascado blestemată* — 1935), de brav erou de western (*Ultimii mohicani* — 1936; *Cisco Kid* — 1936, *Tigrul din Arizona* — 1937) etc., care au dovedit că gama posibilităților sale e mult mai amplă. În 1941 René Clair îi dă ocazia unei reușite performanțe de comediant ca partener al Marlenei Dietrich în *Frumoasa din New Orleans*. A turnat în nenumărate filme ca excelent actor de compoziție: *Păcate în paradis* — 1938; *Captain Caution* — 1940; *Dodge City*; *Susan and God*; *Sundown* — 1941; *Silver Queen* — 1942; *Salty O'Rourke* — 1945; *Fallen Angel*; *Smoky* — 1946; *Gunfighters* — 1947; *Sorrowful Jones* — 1949; *Last in Alaska* — 1952. Din 1955 turnează și în Italia: *Il tesoro di Rommel*; *Il mantello rosso* etc. L-am regăsit în ultimii ani în filme ca: *Hatari* — 1962; *Cat Ballou* — 1965; *Urmărirea* — 1966; *Hellfighters* — 1969.

CACOYANNIS Michael

Regizor grec de teatru și film, născut la Lemso (Cipru) la 11 iunie 1922. Studiază la Londra dreptul și, mai târziu, arta dramatică la Royal Academy și regia la Old Vic School. În timpul războiului se ocupă de emisiunea în limba greacă a B.B.C.-ului, activând apoi, paralel, ca actor de teatru la Londra (1945-1951). După o serie de spectacole teatrale montate la Londra și Paris și eșecul unor proiecte de film în Anglia și S.U.A., se întoarce în patrie, unde, prin elanul său creator, contribuie din plin la înflorirea și afirmarea cinematografului grecesc pe plan mondial. Mai întâi cu un film insolit: *Windfall in Athens* — 1953, care va reprezenta Grecia la festivalurile de la Cannes și Edinburgh, obținând ulterior la Londra un mare succes. Urmează câteva realizări de mare clasă: *Stella* — 1954, cu Melina Mercouri (premiul criticilor la Cannes și Golden Globe-ul newyorkez pentru cel mai bun film străin); *Fata în negru* — 1956, cu Elli Lambetti; *A Matter of Dignity* — 1957 (Marele premiu al criticilor londoneze); *Our Last Spring* — 1958, copr. cu Anglia; *The Wastrel* — 1960 — copr. cu S.U.A. cu Elli Lambetti, Van Heflin. Cu aceste filme el cucereste nu numai trofeele festivalurilor ci și publicul larg al Europei și Americii. *Electra* — 1962, în viziunea sa filmică, recaptă suflul măreț al tragediei antice, cineastul restituindu-ne umanitatea ei primordială în peisajul atemporal al Eladei natale. Filmul obține la Cannes premiul pentru cea mai bună ecranizare. La fel de autentic grecesc, pe alt registru se prezintă *Zorba, grecul* — 1964, după romanul lui N. Kazantzakis, în magnifica interpretare a lui Anthony Quinn, care-i asigură o popularitate mondială. *Cind vin peștii* — 1968, cu Tom Courtenay și Candice Bergen, ne apare ca o viziune profetică asupra destinului unei omeniri de o indiferență criminală față de pericolul contaminării radioactive. Pregătește pentru 1971 ecranizarea piesei lui Sartre, *Les Troyennes* (pe care a mai montat-o în teatru, la Spoleto și la Paris), în interpretarea actrițelor Katharine Hepburn, Vanessa Redgrave, Geneviève Bujold și Irene Pappas.

CAGNEY James

Actor american de teatru și film, născut la New York, la 17 iulie 1904. Intr-o carieră de 40 de ani, atinge un număr record de filme, el a devenit una dintre figurile cele mai populare ale filmului american. Mic de statură, dar energic, jovial, dinamic, fără atribuțiile unui star, dar mai seducător decât toți amoretzii de profesie, plin de temperament și autentic sub identitatea oricărui personaj el atenua prin generozitatea și farmecul său violența comportărilor sale de om dur, certat cu legea (capabil însă oricând de o redresare morală). Venit de pe Broadway, a fost pe rând dansator și cântăreț în faimoasele reviste «Warner» (*Footlight Parade*), om al legii (*Agentul G.*) și gangster (*Imamicul public*), după ce epuizase în prealabil întreaga arie a filmului de aventuri: alergător de curse auto (*Invingătorul*); boxer (*Lady Killer*); marinar (*Sosește marina!*); aviator (*Diavolii aerului*); cow-boy (*Oklahoma Kid*); reporter (*Zile fără lumină*); agent secret (*Harokiri*) etc. joacă (în mod strălucit) și Shakespeare (*Visul unei nopți de vară* — personajul Bottom) și cucerete în 1938, pentru *Ingeri cu fețe murdare*, premiul Asoc. criticilor americani, iar în 1942 Premiul Oscar și încă o dată pe cel al criticilor, pentru *Yankee Doodle Dandy*, revenire la revista de mare spectacol, dar și performanță dramatică. Între 1935 și 1943 a fost printre cele «10 Money Making Stars» (stелеle care aduc cei mai mulți bani la casă) ale Hollywoodului. În 1942 înființează o casă proprie de producție, iar în 1956 își face debutul ca regizor de film. După război voga sa fiind intactă, J.C. realizează o serie de mari creații în filme ca: *Mister Roberts*; *Seven Little Boys* (o nouă escală în musical); *Love Me or Leave Me* (un mare rol de dramă); *One, Two, Three* (un triumf în registrul comic) etc.

CAINE Michael

Actor englez de film, născut la Londra în 1933. Debutează în film în 1956, jucând la început roluri modeste în filme polițiste, de aventuri, comedii. Azi, unul dintre cei mai cotați actori ai Angliei, M.C. și-a creat o popularitate neașteptată, în urma unui film original: *Alfie* (1966) de Lewis Gilbert, creionând un erou nonconformist, ușor echivoc, amoral, dar teribil de seducător. Personaje la fel de cinice și de dezinvoltă conturase el — e drept, cu multă eleganță — în alte câteva filme anterioare lui *Alfie*: *The Ipcress File* (1965 — r. Sidney Furie), unde juca rolul unui agent secret; *Gambitul reginei* (1966 — r. Ronald Neame), un escroc internațional, având drept complice pe Shirley MacLaine; *The Wrong Box*; *Funeral in Berlin* etc. Ulterior, M.C. devine o vedetă suprasolicitată, interpretând un erou personaj insolite, evaluând exclusiv pe gama inteligenței și a ironiei. În comedii: *Billion Dollar Brain* de Ken Russell cu Françoise Dorleac (1967); *Tonight Let's All Make Love in London* cu Julie Christie; *Woman Times Seven* de Vittorio de Sica, cu Shirley MacLaine; în drame sociale: *Hurry Sundown* de Otto Preminger, cu Jane Fonda; *Play Dirty* de André de Toth; în filme de atmosferă: *The Magus*, de Guy Green, cu: Anthony Quinn și Candice Bergen; în evocări istorice: *Battle of Britain* de Guy Hamilton, cu toate vedetele Angliei și în filme greu de catalogat ca: *Deadfall* de Bryan Forbes, cu Giovanna Ralli; *Écrit sur le sable*, de René Clément; *The Italian Job*, cu Noel Coward, Raf Vallone, Rossano Brazzi; *Too Late the Hero*, de Robert Aldrich, cu Henry Fonda și Cliff Robertson.

film

UN REVOLVER SAU 100 DE PUSTI

(Urmare din pag. 16)

cow-boy» etc.) sar în sus de bucurie. Westernul nu poate renaște decât acolo de unde a plecat. De altfel, nu spunea bătrînul maestru Ford că «adevărata vedetă a acestui film este pămîntul, țînutul (the land), țara unde se desfășoară acțiunea, unde eroii au hotărît să viețuiască».

Dar și Ford și Hawks au îmbătrînit și, firește, au mai și obosit, Anthony Mann a plecat, iar generația de mijloc nu părea să cunoască secretele genului, știința revitalizării sale. Atunci cînd se credea că eroul lui Schlesinger, «Cow-boy-ul de la miezul nopții», marchează, simbolic, moartea legendei, autodistrugerea bărbatului care nu mai are ce să facă în Vestul sălbatic, pentru care cizmele și vesta cu franjuri lungi au ajuns amintiri, eventual folositoare, au venit din urmă eroii lui Sam Peckinpah («*Hoarda sălbatică*») și Tom Gries (cel din «*Will Penny*»), nu din «100 de puști», ai lui Andrew Mac Laglen (fiul marelui actor Victor Mac Laglen), Sidney Pollack. Dar nu întîmplător cavalerii dreptății din filmele de astăzi au alt destin decât tovarășii lor din perioada clasică. Despre eroul lui Ford știam că dispărea pentru a răsări în altă parte, pentru a face noi minuni. Cei patru bărbați din «*Hoarda sălbatică*» nu mai așteaptă nimic, au chipuri chinute, obrazul răvășit și brăzdat, au ajuns la sfîrșitul carierei și își pregătesc singuri sfîrșitul vieții. Moartea (filmată cu infinită voluptate și insistență în acele ralenti-uri ale lui Peckinpah — de acum celebre — care vor parca să soarbă ultima picătură de viață) este preferată singurătății. Cineva vedea aici «o alegere existențială», ca și în cazul eroilor lui Jean-Pierre Melville, despre care vom vorbi ceva mai târziu.

Violența neobișnuită a ciocnirilor umane — începutul și sfîrșitul filmului sînt de-a dreptul explozive — deplasarea spațiului geografic către Mexic, existența unor eroi care par supraviețuitorii vechiului Vest, au dat naștere unor discuții despre un presupus antiwestern, cu intenții de demitizare. Adevărul este că actualul film de aventuri (fie el polițist, western etc.), prin creațiile sale de vîrf, zdruncină rigorile genului, se înlînește, dincolo de încrîngătura căreia îi aparține, cu toate autenticele opere de artă, sensibile la ecurile contemporaneității. Peckinpah o spune limpede: «Se înțelege că vreau să fac un comentariu asupra a ceea ce se petrece în America de azi. Cred cu adevărat că westernul este o categorie foarte generoasă, pentru că ne îngăduie abordarea unui mare număr de probleme ce depășesc genul propriu-zis, probleme care și-ar găsi o rezolvare mai dificilă într-un film de actualitate. În afara cîtorva scene foarte precise, cred că nici unul din filmele mele nu este un western clasic. Să zicem că fac westernuri, dar ele reflectă altceva, pun acele probleme cu care este confruntată astăzi America și lumea, în general. Cred, sper că filmele mele pot să fie reflexul conștiinței vinovate a Americii».

Și pentru Tom Gries westernul înseamnă, în primul rînd, recuștigarea autenticității, înlăturarea poncifelor acumulate de-a lungul timpului. Singurătății aureolate de legendă i se opune drama singurătății apăsătoare pe care cineastul o recunoaște în toate tururile vieții cotidiane. Privindu-l pe «*Will Penny*», solitarul, cum încerca, cu degetele înghețate, să-și potrivească ciorapii, la lumina lămpii cu petrol, un iubitor al westernului scria: «Niciodată, de la eroii lui Daves încoace, nu am văzut cow-boys atît de măreți și mizerabili, atît de strîni în spaima lor încremenită, măturați în diminețile vinete de vînturile din Montana!»...

Din păcate, următorul film al lui Gries, «100 de puști», a alunecat în vechile ticuri ale westernurilor de duzină. Poate că drumul împlinirii sale artistice este întortocheat, așa cum este de fapt și al unei alte speranțe americane, pe nume Andrew Mac Laglen. Socotit continuator demn al lui John Ford, înzestrat cu un deosebit simț al poeziei pe care știe să o descopere peste tot pe unde trec un om și un cal, nefiindu-i străin nici umorul, Mac Laglen încearcă să reia, la altă scară, unele valori simbolice ale Vestului. Filmele sale din ultimii ani, «*Rancho Bravo*», «*Drumul spre Vest*», «*Uriașii Vestului*», înscriu însă o linie șovăitoare, urmare a efortului de eliberare de sub tentația unor accente melodramatice. Ori-cîte zigzaguri ar exista însă în lumea westernului, ca și a filmului de aventuri în general, este cum nu se poate mai simptomatic dramaticul efort de reînnoțire la surse. «Aventura» se revoltă împotriva propriilor ei malformații, a deconectanțelor de doi bani, leneșe, ireverențioase, și pe deasupra lipsite și de onestitate profesională. Nu se nasc capodopere la tot pasul, dar important este că filmul de aventuri acceptă să trăiască, alături de «marele film», un moment al conștiinței de sine.

tv

de Felicia ANTIP

Vorbește Shakespeare

Luni seara privesc televizorul fascinată. Vorbeste Shakespeare. Nu e teatru «Războiul celor două roze», nu e serial de televiziune, e o succesiune de adevăruri fundamentale, eterne, rostite de actori care trec pe rînd în prim plan pentru un monolog despre viață, sau despre moarte, sau despre ambiție, sau despre trădare, sau despre speranță. Din cele trei piese intitulate «Henric al VI-lea» a fost păstrată doar esența, regia se mulțumește să fie banală, convențională, actorii au inegalabila dicție a englezilor specializați în teatrul shakespeareian, dar — cu excepția lui David Warner, interpretul regelui Henric — nu se disting în mod deosebit, nu depășesc limitele unui foarte bun profesionalism. Auzim, deci. (Ceea ce vedem are mai puțină însemnătate.) Auzim ceea ce a avut de comunicat Shakespeare în aceste prime drame istorice ale sale și, nespecialiști, ne mirăm cum de pot unii specialiști să creadă că n-ar fi fost scrise de Shakespeare însuși, că ar fi fost trecute ulterior pe numele lui. Auzim și ne simțim întăriți în convingerea că după Shakespeare nimic nu rămăsese ne-spuse, că de la el încoace tot ceea ce a fost valoros în literatură a fost o reluare cu alte vorbe, sub alte ceruri, în alte tonalități, cu alte accente a ceea ce Shakespeare știuse și scrisese despre condiția umană. Că Shakespeare intuise marile adevăruri pe care aveau să le descopere apoi din nou Balzac și Dostoievski, Freud și Camus, Cehov și Fitzgerald, că expresionismul, supra-realismul, onirismul, chiar și abstracționismul sînt și ele prefigurate în opera lui.

Azi, de pildă, «Regele Lear» a devenit la noi un cîmp de bătălie pe care se înfruntă oști descrise de Shakespeare chiar în «Regele Lear». Oare Goneril și Regan care știu să-și exprime în vorbe atît de neîndurător înflăcărata dragoste și devotamentul pentru Shakespeare îl iubesc și-l respectă mai mult decât Cordelia numai pentru că ea refuză să-i cînte osanale și pentru că folosește cuvinte mai puțin îndemnatice aduse din condei? Nu cumva dincolo de pătimașele declarații se ascund interese personale aprige, bunăoară interesul de a fi considerat cuminte, supus, ortodox în iubiri și în repulsi pentru ca, după dobîndirea moșiei să poți să tai și să spînzuri după bunul plac, inaugurîndu-ți eventual șirul victimelor chiar cu naivul rege care ți-a dăruit moșia? Încercînd să-i avertizeze pe spectatorii de azi ai lui Shakespeare «Feriți-vă de vorbele microase ale lingusitorilor, de la ei pornește tot răul, în jurul lor se construiește tragedia», «Nu credeți în mitul disputelor cavaleresti, orice luptă e o murdără înclăștare care pe care», «Vorbele de duș sînt consolarea celor neputincioși», Radu Penciulescu a abătut asupra Teatrului Național o furtună de cuvînoasă indignare pe care 20 de ani de repertoriu redus la «Heidelbergul de altădată» et comp. n-ar fi stîrnit-o niciodată. În lupta împotriva derogării de la canoanele regizorale tradiționale se folosesc de-a valma bîta și securea, neîmplinirile spectacolului sînt luate drept argumente împotriva dreptului lui la existență, iar Cordelia este făcută să înțeleagă că vorbele cuminți nu sînt arme într-o încăierare fără reguli și fără frîne și că nu-i rămîne decît să devină ea însăși isterică.

Ce caută telecroniciarul pe acest cîmp de luptă? Nimic. Ți vruț doar să vă invite să-l ascultați în fiecare luni seară pe Shakespeare, cu încredințarea că opera lui vă va da răspuns la orice întrebare, inclusiv la cele sugerate de cearta în jurul modalităților de interpretare a acestei opere. Rivalitatea dintre Lancasteri și Plantageneti se va continua printr-o și mai singeroasă exterminare reciprocă înăuntru familiei Plantagenetilor. Noi am avut prilejul să vedem unul dintre episoadele acestei lupte — «Richard al III-lea» — în admirabila punere în scenă a lui Ion Barna. În rolul titular, Ion Marinescu, i-a conferit acestui suveran ticălos o forță malefică pe care interpretul englez pare că n-o va avea. Dar Shakespeare rămîne, în orice ipostază regizorală, unul dintre marile prilejuri de confruntare cu noi înșine, de scrutare a propriului nostru suflet. Să nu pierdem niciodată un asemenea prilej.

Și, în general, să rămînem credincioși teatrului televiziunii pentru că și ea ne-a trădat mult mai rar în acest domeniu decît în altele. Adaptînd pentru televiziune «Trei surori», Ion Barna a arătat încă o dată că știe exact ce trebuie să elimine dintr-un spectacol destinat micului ecran. Noul trio — Ileana Predescu, Leopoldina Bălanuță, Valeria Seciu — este strălucit, cu nimic inferior celor ce l-au precedat pe scena Naționalului. Cele trei surori sînt văpăi puternice, silite să ardă înăbușit, într-un spațiu meschin. Neadaptarea lor la mediu este neadaptarea dintotdeauna a omului cu valențe superioare la cea mediocritate și la cea vulgaritate față de care nu există scăpare. Reunindu-și iar echipa excepțională cu care a avut atîtea succese, regizorul l-a ales grozav de bine pe George Constantin pentru rolul lui Andrei, surprinzător de bine pe Ion Marinescu pentru rolul lui Kulighin — deosebit de tot ceea ce a jucat el pînă acum — foarte adecvat pe Valeria Gagealov (Natașa) și pe Constantin Rauțchi (doctorul) dar, cred eu, neinspirat pe Georgehe Cozorici (un Verșinin fără relief) și cu o inspirație ciudată, justificată doar în scena lui finală, pe Marin Moraru în rolul nefericitului baron Tuzenbach.

RECORDURI SI PERFORMANTE

lume, lume...

- CEA MAI slab populată țară pe întreg continentul european este Islanda cu 2 locuitori pe km². Densitatea cea mai mare o are Olanda (379), urmată de Republica Federală a Germaniei (242), Anglia (227), Italia (179), Franța (91).
- CEI MAI înalți oameni din lume sînt negrii dinca, cu o înălțime medie de 1,82 metri, scoțienii (1,74) și estonienii (1,73).
- CEI MAI mici oameni din lume trăiesc în bazinul fluviului Congo în triburile batwa, bakwa, efe și aka — cu o înălțime care variază între 1 metru și 1,42 metri.
- CEA MAI mică așezare geografică oficială este cătunul Escalagan (în Alpii francezi) numărînd doar 7 locuitori.
- RECORDUL la chelie îl deține Anglia. Date statistice arată că 8 bărbați din 10 și o femeie din 50 suferă de calviție. Cauzele, pe lângă cele... necunoscute, ar fi poluarea aerului și modul de alimentație.
- CEI MAI grei oameni au fost Daniel Lampert și Gray Jewet. Primul avea 369 kg iar celălalt 364 kg. Daniel Lampert a stabilit recordul în 1806, pe cînd avea 36 de ani.

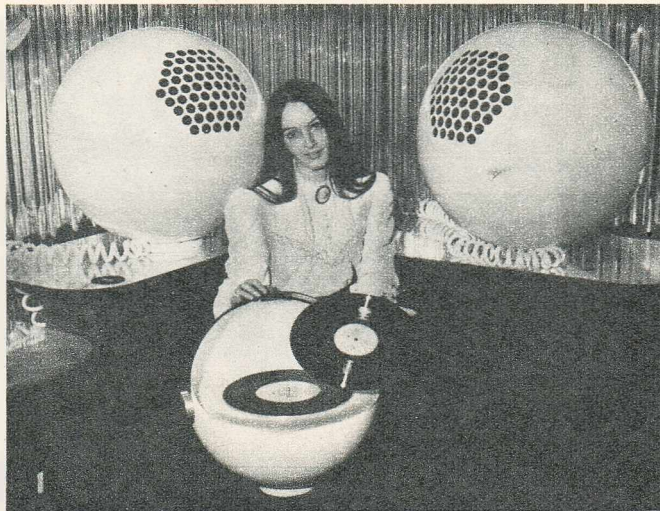

ca să-și dreagă glasul!

Simpaticul papagal gabonez din fotografia noastră este «o figură» în lumea... ciorilor vopsite. La concursul papagalicesc de canto, desfășurat de curînd în saloanele hotelului Modern din Paris, s-a clasat pe primul loc. Ce arie a interpretat nu sîntem în măsură să vă comunicăm. Iată-l, gustînd victoria direct din cupa de șampanie a «mamiții».

Precum bunicii, străbunicii și stră-străbunicii pînă-n adîncul ceșos al originii tradiției, tinerii Firmin Diaz și Michèle Richard au plecat acasă de la primăria comunei Saintes Maries de la Mer, unde s-au cununat, călări pe același cal și escortați de o gardă de cavaleri de onoare, de asemenea pe splendizi cai rotapi.

frumoasele tradiții provansale

ce, n-ați mai văzut gramofon?

La începutul acestei lumi s-a deschis la Haymarket, în Londra, o expoziție intitulată semnificativ «Aici mîine». Exponatele sînt prototipuri anticipative ale unor obiecte de uz casnic și mobilier din cele mai banale.

Dar în viziunea artiștilor care le-au creat, și care le prezintă drept soluții practice și estetice pentru mobilarea interiorului căminelor noastre, obiectele capătă un aspect de-a dreptul șocant prin liniile și formele lor cu totul insolite.

Vă prezentăm spre ilustrare:

1. Un «Glob stereo system» — de fapt un patefon ceva mai perfecționat — creat de David Sykes.
2. O masă de toaletă concepută pentru o cameră cu spațiu foarte restrîns. Realizată de miss Valerie Cort, obiectul se strînge — și atunci arată ca o cutie cilindrică de pălării — și se desface pentru a fi multiplu utilizată (scaun, rafturi, oglindă) așa cum se vede în fotografie.

Zilele trecute, patru corespondenți au sunat la intervale de mai puțin de 10 minute (la telefon 15 42 64), rugînd să li se explice motivele pentru care, o dată mutați în apartamente noi, inspectorii și agenții de asigurare i-au vizitat propunîndu-le să încheie cit mai curînd cite o ASIGURARE COMPLEXĂ A GOSPODĂRIEI. Cum întrebările erau întrucîtva diferite, voi răspunde fiecăruia dintre interlocutori, fără a mai aștepta scrisorile detaliate pe care au promis că le vor trimite pe adresa redacției revistei «Flacăra» (Piața Științei) sau a Direcției generale ADAS (str. Smîrdan nr. 51). Voi începe, așadar, cu primul...

VASILE OLAH. Ați afirmat că înțelegeți cite riscuri pot duce la pagube nedorite, dar posibile, menționînd doar incendiul. În realitate, zeci de alte situații pot să ducă la daune. Precizez doar cîteva: explozia, trăsnetul, ploaia torențială, furtuna, cutremurul, inundația și chiar furtul. Desigur, riscurile sînt mai frecvente în locuințele vechi, cu lemnărie multă și rezistență mai redusă la unele calamități, așa cum remarcați chiar dv. Este adevărat că noile construcții au un mai mare grad de siguranță, că pompierii și-au însușit o tehnică superioară, acționînd eficient și prompt. Riscurile rămîn însă riscuri; și nu trebuie desconsiderate. Iată, de altfel, cîteva exemple care dovedesc necesitatea evidentă a asigurării ce v-a fost propusă: Maria Cojocaru din Ocna Sibiului, Franz Kanstenhüber din com. Cristian-Sibiu, Ioan Reștea, Oradea, au primit recent importante sume de la ADAS, ca urmare a unor pagube produse de unele dintre riscurile pe care le-am menționat. Desigur, necazul a rămas, dar paguba a fost recuperată integral, pentru că cei în cauză se dovediseră prevăzători și încheiaseră asigurări corespunzătoare pentru astfel de situații. Sper că veți trage singur concluzia ce se impune din cele cîteva rînduri de mai sus...

NICOLAE NIȚESCU. Nu sînt de acord cu dv. ! Regret, dar nu am putut înțelege logica dv. Deci, dacă nu aveți televizor, nu merită să încheiați o asigurare complexă a gospodăriei? Ciudată optică! În locuința dv. se află, desigur, multe alte bunuri: mobilă, frigider, aspirator, lenjerie, covoare, saltele, perne, încălțăminte și altele. Am enumerat doar cîteva. Dar ce nu se află într-o gospodărie încheiată în urmă cu opt ani? Asigurarea cuprinde aproape toate aceste bunuri. Oare acesta nu este un argument care să vă convingă?

ADRIANA DUMITRESCU. Am reținut bucuria cu care v-ați mutat în noua locuință. Entuziasmul dv. este îndreptățit; ca și urările pe care le adresați constructorilor. La întrebarea ce mi-ați pus-o nu mai sînt, cred, necesare comentarii. Mi-ați comunicat, de altfel, că inspectorul de asigurare v-a și încheiat contractul, ca urmare a unei discuții mai ample, cu prilejul căreia ați aflat că asigurarea complexă a gospodăriei este... complexă deoarece nu cuprinde numai bunurile, ci și pe asigurat și soția (sau soțul) pentru urmări ale unor accidente. Sugați ca lucrătorii ADAS să discute mai pe larg avantajele asigurărilor, atunci cînd sînt față în față cu cetățenii. Complet de acord cu dv., am transmis propunerea celor în cauză. Sper să aibă răsunet.

MIHAI SARISA. Desigur, în casă nouă sînt necesare și unele măsuri sau acțiuni mai deosebite. Așa se explică și propunerea lucrătorilor ADAS ca locatarii să încheie asigurări corespunzătoare. Ați remarcat just: prima ce se plătește este deosebit de convenabilă: 2 lei — pentru bunuri în valoare de 1 000 de lei, pentru un an. Iată deci încă un argument pentru ca asigurarea să se încheie imediat ce o familie se mută în locuință nouă. Argumente sînt însă multe și destul de convingătoare. De acord!

efemer armistițiu

— Ați mâncat cu mine dintr-o strachină? — se va stropși șireata șiretelor căuțind ceartă cu lumina.

— Firește că da — vor răspunde puii, deveniți între timp dîtai găini — ne-au și pozat de la Keystone...

Numai că nici acest sfînt adevăr, atestat de fotografie, nu va salva biete galinacee de colții neiertători ai vulpii.

În anul 1861, un isteț parizian, Ernest Michaux, inventa bicicleta cu pedale, iar opt ani mai târziu avea loc prima întrecere cu noul instrument de alergat pe ruta Paris-Rouen (circa 135 km). De atunci încoace cursa se desfășoară în fiecare toamnă, ca un omagiu adus inventatorului. La cea de-a 101-a întrecere au luat startul, din fața Arcului de Triumf, 44 de concurenți dintre care două femei. Mulți încearcă nu numai prin construcția bicicletei, ci și prin ținută vestimentară și alte amănunte exterioare (bărbi, mustați etc.) să evoce cît mai fidel epoca lui papa Michaux.

de la papa michaux
citire

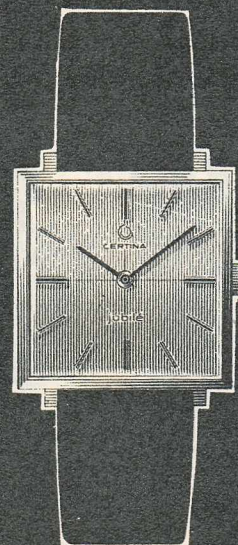

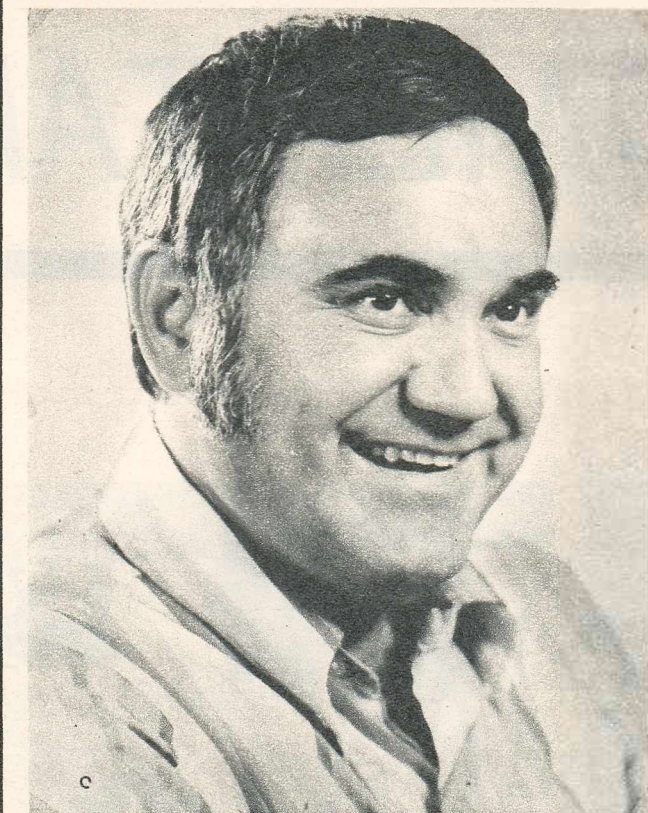
CERTINA

UN CADOU CARE OFERĂ
CERTITUDINE — CEASUL «CERTINA»

De vînzare la magazinele
«Bijuteria» din întreaga țară

„pregătiți-vă batistele, tovarăși cronicari”

— Ce s-a întâmplat, stimată tovarășă? Nu mă trezesc din uimire. Dv., cronicarii, nu mă iubiți, o știu de mult. Nu, nu m-ați lăsat s-o înțeleg, mi-ați spus-o amical în față. Stric spectacolele. De opt ani tot stric și iar stric «Femeia cu bani». Mi-a zis-o, recent, «Teatrul» pe șleau. Sînt eu și numai eu, prea eu. Asta cînd mă atenționați c-o vorbuliță. Că de obicei mă ignorați. Și-acum, dintr-o dată, interviu. Copertă la «Flacăra». Zău că nu-mi miroase bine. Nu cumva a început publicul să se sature de mine?

— Ați atacat atît de tare, mult prețuite Dem. Rădulescu, că mi-ați tăiat răsufllarea. Tot de uimire: nu vă credeam atît de sensibil la bietele noastre «vorbulițe», mai mult sau mai puțin critice.

— Ne prefacem. Ne prefacem că nu ne pasă. că nu le citim... Știu și acum pe de rost ce-a scris unul de rău despre mine acum vreo cinci ani, cînd cu «Ariciul de la dopul perfect».

— Dacă aveți o clipă răbdare și m-ați fi lăsat să lansez eu interviul, vă puneam o întrebare de toată frumusețea, care v-ar fi uns pe suflet. Suna cam așa: «Dv., stimată Dem. Rădulescu, sînteți mai mult decît un actor, mai mult chiar decît un actor de succes, sînteți un personaj. Iertați-mă, dar nici nu știu ce continuă după Dem. și de fapt nici nu contează, pentru că sînteți — pentru mine ca și pentru alții — doar Bibanul».

— Merci. Mi-a plăcut. După Dem. nu urmează nimic, eu sînt de fapt Dum. adică Dumitru, dar mi s-a părut mai elegant pe afiș un e în loc de u. «Bibanul» e o chestie din școală, am preluat-o de la fratele meu mai mare. Să văd cine are azi curajul să i-o mai zică lui: el e colonel, om serios. Eu, ce să fac, îmi duc crucea în spinare. M-am învățat.

— N-am apucat să vă pun însă și întrebarea: ați creat cu bună știință acest «personaj» de care pomeneam mai sus, acest «Biban» cu umorul lui sec, cu candorile lui simulate, cu poantele servite la rece?

— Să vă spun un secret: poți să vrei de mori să crezi un «personaj», dacă nu vii cu el de-acasă. degeaba. N-am vrut să construiesc, cu tot dinadinsul, un personaj. Dacă cineva ar vrea neapărat să fie deștept într-o seară, i-ar merge? Personajul a venit, cum să spun, așa de la sine. Nu sînt un om foarte vesel de felul meu, dar haz parcă țin minte că am avut de la grădiniță. Țsta a fost ghinionul meu.

— Ghinionul?

— Da. La noi, omul e confundat cu personajul, comicul cu actorul de duzină. Vorba lui Nesciaslistev, din «Pădurea» lui Ostrovski: «Voi nu sînteți oameni, voi sînteți măscărici...» Nesciaslistev era Botta, și cu cită frumoasă trufie i-o zvîrlie în față lui Sciaslistev, care era Cazaban... Actorul adevărat e — se zice — numai cel de dramă. La el te uîți cu respect: chiar dacă nu te face să izbucnești în plîns cînd e cazul. Plînsul nu-i obligatoriu. Risul e. Eu sînt obligat să-l fac pe om să rîdă în sală. Și e greu. Pentru că nu depinde numai de tine.

— De cine încă? Pentru că talentul, am hotărît noi doi înainte, trebuie să-l aduci de-acasă...

— De cine depinde? De sală, De public. Pe mine, dacă mă vezi la repetiții mă dai afară din teatru. Jucați dv. ping-pong de una singură, dacă puteți... Mie, bagă-mi oameni în sală. Să simt cum îmi vine replica înapoi. Să simt cum s-a «prins» ce-am aruncat. În teatru e ca-n dragoste: ai bucurie din bucuria pe care o dai. Și de fapt, actorul comic e o creație a publicului.

— Da, se spune că fiecare public are comicul pe care îl merită.

— Pe care îl dorește, pe care și-l formează. Americanul se tăvălește de ris cînd îl vede pe Jerry Lewis în pijama. Nu-i trebuie mai mult, arată-i-l pe Lewis în pijama. Francezul strîmbă din nas, el cere un umor mai rafinat, ține la replici spirituale, la un comic brillant.

— N-aș spune, de vreme ce Louis de Funès e acum primul pe lista favoriților.

— Mă rog, or fi și franțuzii în relaș... Norman Winsom e supapa prin care respiră tradiționalismul englez. Comicul zgomotos, meridional, al lui Alberto Sordi îi ferește pe italieni.

— Și-al lui Bibanul, pe-ai noștri!

— Acum cu cine ați vrut să fiți malițioasă, cu mine sau cu spectatorii?

— Cu nimeni, o jur.

— Adevărul e că spectatorul nostru nu e de loc naiv, nu vrea să-i dai mură-n gură, ba aș zice chiar că-i cam afurisit: abia așteaptă să te-ncurci, să-ți iasă prost, să se-nfurie: «Mă, ce m-au prăjit aștia», zice el, dar o zice rîzînd. Cînd treaba iese bine, e grav, serios și termină rapid cu aprecierile. Dar are o mare calitate: simte cînd pui suflet pe scenă și-ți răspunde cu suflet.

— Jucați cu plăcere, cu aceeași plăcere întotdeauna?

— Merg la teatru ca la o sărbătoare. Am premieră în fiecare seară. Ce e de vină spectatorul de la al 58-lea spectacol că pe mine m-a-nțepat în seara aceea genunchiul stîng sau că m-am certat cu nevasta? El a plătit să mă vadă în formă și eu sînt obligat să fiu în formă. Birlic avea dreptate: nu există un public mai bun într-o seară și mai slab în alta. Există reacții diferite, există oameni mai interiorizați, alții mai expansivi, dar există în primul rînd felul în care ai dat tu replica: uneori faci cu ea tunet în sală, altă dată, sala e ca la înmormîntarea unui academician. Sigur că reacția puternică a publicului, adeviziunea lui totală, te împing pe tine la măsura ta cea mai înaltă.

— Dar oare succesul acesta nu te strică, uneori, nu te trage și în jos?

— Nu. Înseamnă că omul nu se știe bine. Și a te cunoaște bine înseamnă în primul rînd a te îndoii de tine. De fiecare dată cînd merg la teatru...

— ... ca la o sărbătoare...

— Da, ca la o sărbătoare, nu uit să-mi spun totodată: «Atenție, azi îți poți încheia cariera, băiete. Dacă publicul nu reacționează la o replică și trece și peste cea din pagina următoare, tu ce faci acolo?

Trebuie să-ți strîngi bagajele și să pleci».

— Se pare, totuși, că nu vi s-a întîmplat să fiți nevoit a vă face bagajele.

— Din fericire. De fapt, detest actorul care se miră cînd îi iese bine treaba pe care o face. E ca și cum un chirurg ar sări pe stradă într-un picior și-ar țipa cit îl țin plămîinii: «Vai, ce bine am tăiat azi apendicull!» Păi cum să-l fi tăiat altfel decît bine? Eu sînt oltean, și olteanul cînd se-apucă de o treabă și vrea s-o facă, o face. În institut am avut bursă republicană și am absolvit cu 10 pe toată linia.

— E uimitor cum un actor ca dv., atît de spontan, care pare că improvizează la tot pasul, să fi fost un școlar sirguincios. Sper că nu și tocilar.

— Ziceți și tocilar, dacă vreți, nu mă supăr. Eu cred în școală, cred în studiu, nu uitați că sînt conferențiar la Institutul de teatru și că predau arta actorului de 14 ani.

— Mi-e greu să vă văd pe post de pedagog. E un rol în care nici un regizor nu v-ar fi distribuit.

— Vedeți? Aici sînt prejudecățile dv., nu limitele actorului. Ne împărțim pe căprării, ziceți că lui Bibanul îi merg numai Bibanii, și pe urmă vă plîngeți că seamană rolurile între ele. Un actor a făcut vreo cinci ani numai popi, și încă popi schematici, doar barbă și anterieu, cum ați fi vrut să nu se înrudească între ei? Deși eu dau în scris că Dinu Păturică nu a semănat cu Lapcenko din «Poveste din Irkutsk», că pe Ford din «Nevestele vesele din Windsor» nu-l putea nimeni confunđa cu puștiul din «Tezaurul lui Iustinian», ori pe Stănică Rațiu din «Enigma Otiliei» cu Fanache din «Travesti».

— Și totuși, aveau parcă un numitor comun...

— Sper că n-ați fi vrut să-i interpretez în absența mea. Nu se poate, practic, ca eu, actorul, să nu-mi fac simțită prezența pe alocuri. Dar nu cred în transformism. Nu pot să mă beregățesc, ca să nu mai semene ce scot pe gură duminica cu vocea mea de luni, nu pot să mă cocoșez, ca să nu aduc cu personajul fără cocoașă. Ar însemna să mă falsific pe mine, să-mi falsific meseria. Oricum, treaba asta nu i-aș învăța niciodată pe studenții mei: prefer actorii cu personalitate, chiar dacă personalitatea aceasta începe să-i irite pe cronicari.

— Aveți vreun actor preferat?

— Nu. Am un academician preferat: acad. Moisil. Cînd deschide gura, te-apucă gîndurile. Și nu se sfieste de fel să aibă umor. Îl are după toate categoriile estetice ale comiculului... Dar să văd eu cronicarul care și-ar îngădui să-l critice pentru asta.

— N-ați vrea să facem totuși pace, dragă Dem. Rădulescu? Copertă — copertă, interviu cinstit (nu-i așa?) — interviu cinstit, zău, nu-i șade bine unui actor atît de mare să se necăjească pentru lucruri atît de mici.

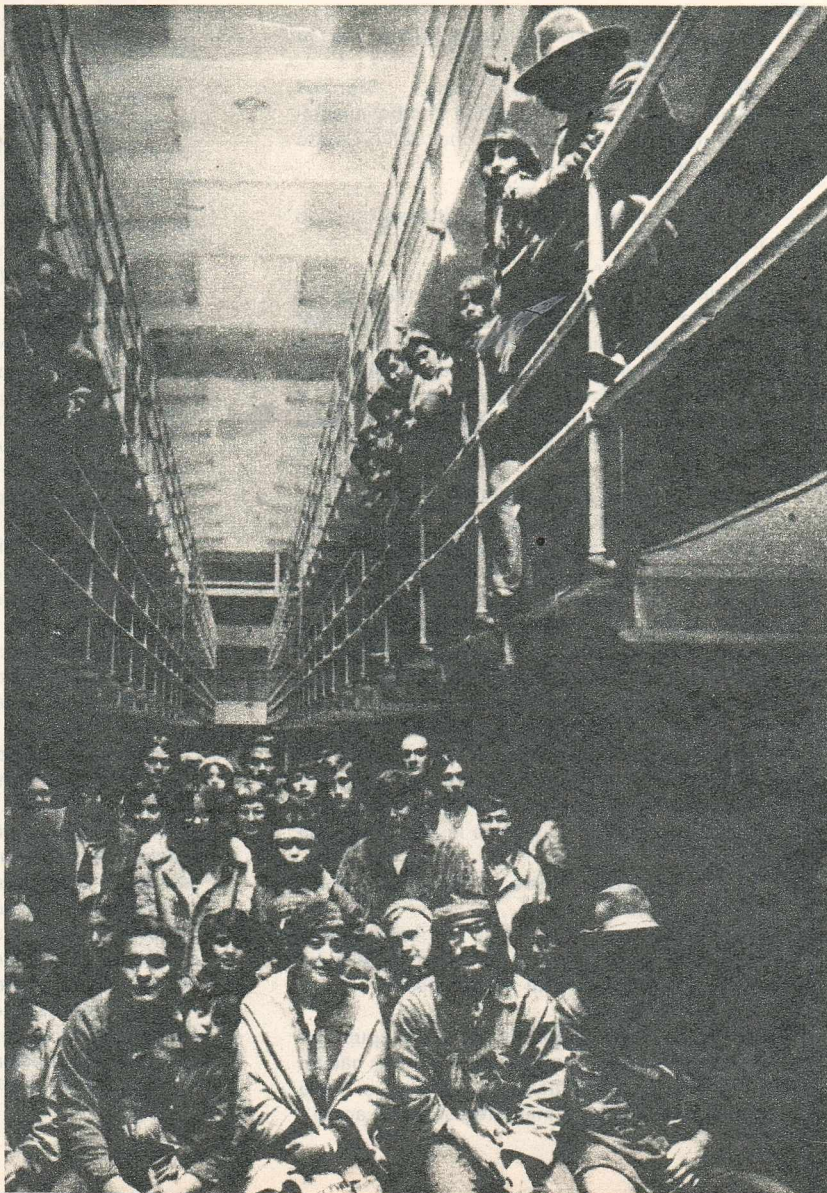
— Fie. Facem pace. Dar scrieți acolo, în final: Dem. Rădulescu vrea să joace dramă, chiar dacă va pune singur piesa în scenă. Și o să joace. Pregătiți-vă batistele, tovarășii cronicarii...

GLOB COMENTAR

TESTUL
„VAMEȘULUI“
KIȘHI

În fața unei asistențe oficiale, Kișhi, un ciine ciobănesc german, a avut de îndeplinit o misiune dintre cele mai dificile: să descopere un colet de contrabandă conținând stupefianțe. Vameșul patrupeț trebuia să indice fără greș în care dintre cele 30 de colete mari și mici, așezate la rind, se află drogul. Fără a manifesta cea mai mică șovăire, Kișhi s-a oprit în fața celui de-al doilea pachet, în care s-a găsit o luminare mare umplută cu câteva sute de grame de hașiș. Coletul provenea de la un expeditor din Madrid și trecuse prin vamă cu indicația: «Fără valoare». În fotografie, printre cei ce asistă cu interes la testul revelator, însuși președintele Nixon (primul din dreapta).

DUPĂ CICLON

La câteva săptămâni de la cicloul catastrofal din Pakistanul Oriental, situația continuă să se mențină dramatică. După ce bilanțul oficial al calamității a marcat peste un milion de morți, sute de mii de supraviețuitori, rămași fără adăpost și torturați de foame, cutreieră zonele devastate în căutarea rudelor dispărute. Se presupune că numărul celor dispăruți fără urmă trece de 20 000.

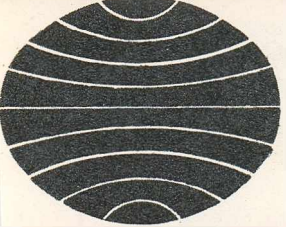

Paralel cu demonstrațiile de la Madrid și din alte orașe spaniole, cu mișcările greviste, cu acțiunile de protest din centrele universitare ale Spaniei împotriva procesului intentat celor 16 militanți basci, opinia publică din diferite țări ale lumii și-a exprimat în aceste zile solidaritatea cu cei aflați în fața completului de judecată din Burgos. În fotografie: o demonstrație pe străzile Parisului.

FORTĂREAȚA INDIENILOR LIBERI

După ce autoritățile federale au renunțat la temnița Alcatraz de pe insula situată în dreptul orașului San Francisco, socotind prea costisitoare întreținerea ei, un grup de descendenți ai vechiului trib indian Sioux a debarcat pe stâncile Alcatrazului, proclamând insula drept pământ liber indian (suprafață 48 000 mp).

Repetatele încercări ale autorităților de a-i evacua pe indienii instalați la Alcatraz întinșină nu numai rezistența acestora dar și oboziția unor cercuri largi ale opiniei publice americane. În imagine, un grup de locatari indieni ai fostei închisori.

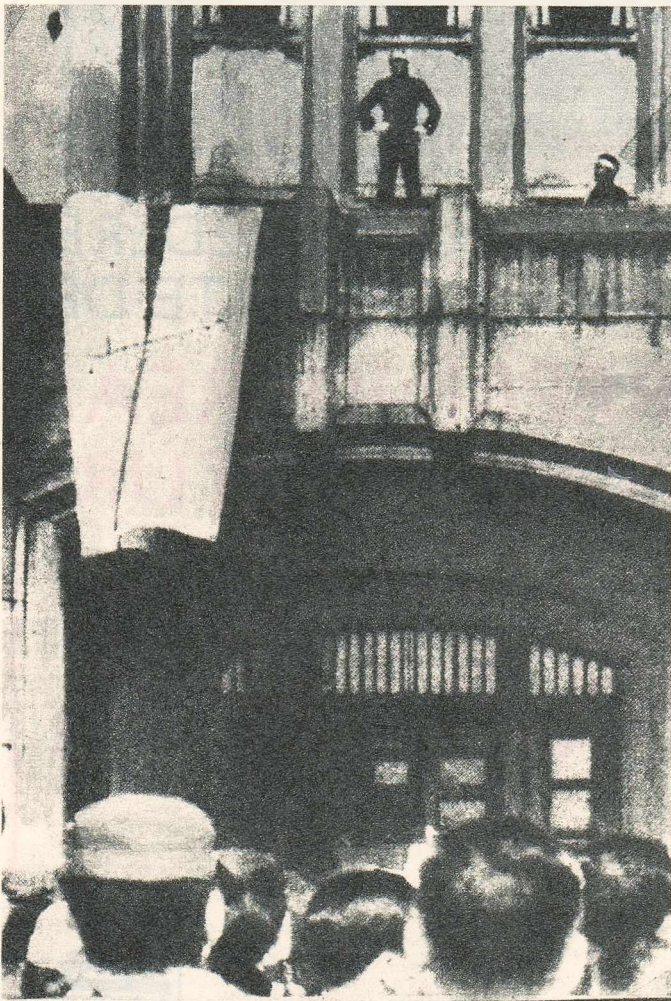
FOTO

◀ HARAKIRI LA... FEREASTRĂ

Yukio Mishima a ținut cu orice preț să fie «ultimul mo- hican» al unui desuet fanatism de veche școală tradițională niponă. Cum îl păștea mai demult ideea unor acțiuni spectaculoase, menite — după el — să reinvie obiceiuri și ritualuri ale cultului imperial de mult apus, scriitorul japonez, obsedat de furiile războinice, a fondat în 1968 un așa-zis ordin cu caracter ocult pe care l-a denumit «Tate No Kai» («Fră-ția scutului»). Cea mai recentă și poate ultima acțiune pu- blică organizată de microarmata lui de fanatici a fost atacul întreprins deunăzi împotriva unei cazărmi din Tokyo, ca un act de protest împotriva antimilitarismului și ca o che- mare la reinvierea vechii ordini imperiale, cu rigorile ei medievale. După această ispravă, Mishima și-a făcut apariția la fereastra biroului comandantului garnizoanei autoapărării în fața unei mulțimi de militari și civili stupefiați, el a ținut o scurtă cuvîntare, proferînd injurii și blesteme la adresa «pacifismului» care ar amenința — pasămite — «destinul națiunii». Apoi, în fața generalului uluit, a oficiat ri- tualul «sinucidenii înțelepte»: harakiri. Conform ritua- lului, unul dintre acoliții săi a executat actul decapitării, după care și-a făcut harakiri, pentru a fi la rîndul său de- capitat.

Filmul ultimei aventuri a scriitorului chinuit de obsesia cultului imperial a făcut ocolul lumii, ca un document ce demonstrează pînă unde poate duce accesul de fanatism paranoic provocat de poftă războinice resuscitate.

În orele libere, Mishima practica și actoria, preferînd rolurile în care avea de interpretat acte de fanatism. Iată-l pe scenă, executînd, în cel mai autentic stil samurai, un harakiri.

«Frăția scutului», microarmata comandată de scriitorul megaloman și războinic.

◀ Mishima în costum de samurai.

▲ Mishima la fereastră, cu câteva clipe înainte de a se întîlni cu zeii coșmarurilor sale.

FOLOȘIȚI CU ÎNCREDERE
SERVICIILE IREPROȘABILE PRESTATE DE

ÎNTRERINDEREA
DE TRANSPORTURI
AUTO-
ORADEA

ÎNTRERINDEREA DE TRANSPORTURI

AUTO-ORADEA, str. Clujului nr. 197, a reușit în decursul celor trei trimestre ale anului 1970 să-și îndeplinească indicatorii de plan după cum urmează:

- Producția globală 104,5%
- Tone transport 108,8%
- Tone km 103,7%
- Călători km 108,3%
- Economii la prețul de cost 3 800 000 lei
- iar beneficii peste plan 6 000 000 lei

În cursul anului 1969 I.T.A.-Oradea a fost notată cu calificativul foarte bine de către ministerul tutelar.

Toate subunitățile întreprinderii sînt rentabile și reușesc să-și îndeplinească planul în mod ritmic. Printre unitățile fruntașe menționăm Autotransport Salonta, care își menține titlul de fruntașă pe întreprindere de 7 ani consecutiv.

DECEMBRIE '70

LUNA

cadourilor

CAZUL BUEHRLE

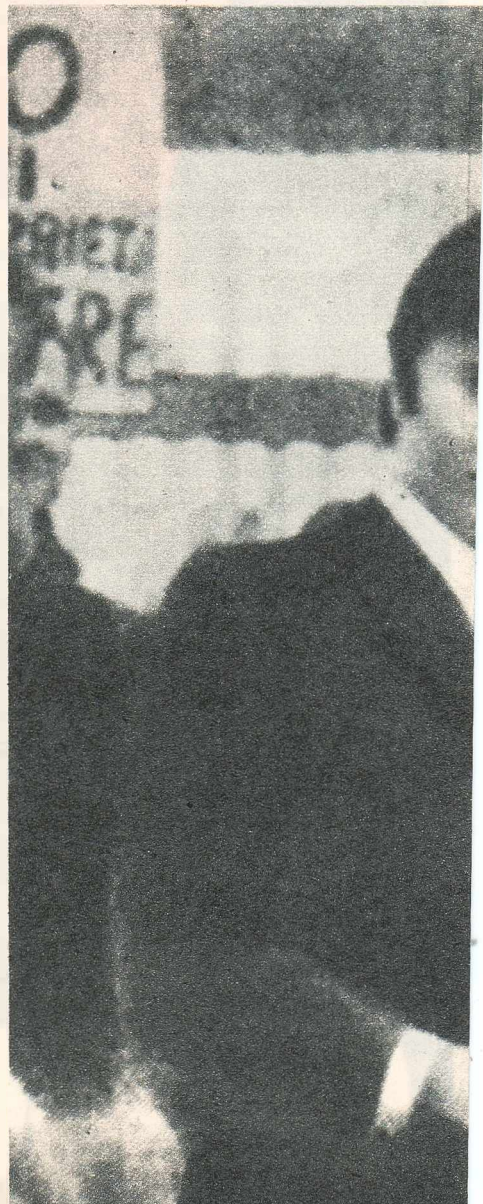
În pofta invocării «sentimentului onoarei», al respectului față de «cuvîntul dat» clienților, în sprijinul neculpabilității lor, conducătorii principali ai firmei elvețiene «Buehrle» au fost condamnați de un tribunal federal din Lausanne pentru faptul de a fi livrat mari cantități de arme unor state din zone nevralgice ale Africii, nesocotind dispozițiile oficiale de embargo existente în Elveția: dl. Buehrle (în stînga), evident mai bine dispus la părăsirea sălii tribunalului deoarece a fost condamnat cu suspendarea pedepsei, și directorul comercial G. Lebedinsky (dreapta), condamnat la 18 luni închisoare.

Cînd te gîndești cîte vieți au curmat tunurile exportate pe sub mîină de dl. Buehrle, «suspendarea» d-sale zîmbitoare ți se pare una din tristele farse cu care ne amuză morala capitalistă iar cele 18 luni ale lui Lebedinsky un simplu concediu. Cu plată.

ÎN FABRICA OCUPATĂ

TRIPLA AVENTURĂ A MICUȚULUI ARNAUD

Nici nu a împlinit încă... 15 luni și micuțul parizian Arnaud are la activul său trei aventuri dramatice. Răpit în două rînduri de către necunoscuți care urmăreau să obțină prin șantaj o importantă sumă de bani de la mama lui, d-na Denise Veillard, copilul acesta «ghinionist» a fost eroul unei a treia răpiri soldate și de astă dată cu reîntoarcerea «la mama». La numai 30 de ore de la dispariția sa, Arnaud a fost găsit și identificat la Rouen. Acum poliția întreprinde cercetări pentru prinderea bandei de răpitori.

evere

Nu demult, s-a anunțat că, pentru a economisi fonduri considerabile, alianța atlantică a renunțat la proiectul de a-și construi un impozant sediu bruxellez în parcul Heyssel (cadru expoziției mondiale din 1958) și se va mulțumi să mărească actuala așezare, inițial considerată provizorie, de la Evere. Mi-am amintit, cu prilejul acestei subite conversiuni la austeritate, reflecția unui coleg occidental cu care, la sesiunea de acum un an, omoram timpul la o cafea în așteptarea comunicatului final: «Este plasat la mama dracului? Nu-i nimic. Este anost pe dinafară și inconfortabil pe dinăuntru? Nu-i nimic. Asta dă o tonifiantă senzație de provizorat...»

Se spune însă că nimic nu e mai tenace decît provizoratul. Pentru că instituționalizarea lui are totdeauna beneficiari și sprijinitori. Sesiunea din această săptămînă a consiliului ministerial al alianței atlantice a fost un eșantion foarte sugestiv pentru tendințele contradictorii din sinul ei. Pe de o parte, se exprimă dorința unei normalizări a «relațiilor Est-Vest», ceea ce este incontestabil în spiritul curentelor de opinie și al necesităților obiective ale epocii, incontestabil, de asemeni, corespunzător, într-o mai mare sau mai mică măsură, unor acțiuni concrete întreprinse individual ca stat, de fiecare dintre membrii alianței. Pe de altă parte, alianța, ca atare, operează într-un sens opus, acela — în fond — al cursei înarmărilor. Faptul că vechea controversă care se desfășoară pe deasupra Atlanticului — în legătură cu efortul partenerilor europeni în domeniul cheltuielilor militare ale coaliției care-i poartă numele — s-a soldat cu o

acceptare de sporire a contribuției de către zece dintre miniștrii apărării, faptul că, «în schimb», S.U.A. amină pînă în 1973 orice proiect de reducere a forțelor lor din Europa, nu sînt firește de natură să contribuie la înseninarea climatului politic al continentului.

În ceea ce privește relațiile Est-Vest pe celălalt plan, cel pozitiv, al cooperării unde convorbirile au gravitat în jurul proiectului de conferință pentru securitatea continentului, este semnificativ «raccourci»-ul agenției «France Presse»: «Între teza secretarului de stat William Rogers, care de la bun început și-a exprimat convingerea că «nu există suficiente progrese în negocierile în curs cu țările socialiste pentru a justifica vreun nou pas al aliaților occidentali în direcția unei conferințe asupra securității europene» și argumentația ministrului de externe danez, Paul Hartling, mult mai dispus decît colegul său american să folosească fără întîrziere prilejul unor «discuții multilaterale de explorare» cu membrii Tratatului de la Varșovia, s-au manifestat toate nuanțele cunoscute ale celorlalte treisprezece cancelarii...»

Comunicatul poartă și el pecetea acestor «nuanțe», cărora unii comentatori mai puțin «nuanțați» le spun de-a dreptul «divergențe». Ceea ce poate conferi provizoratului o anume durată. Dar optimiștii preferă să vadă că sediul de la Evere are caracterul impersonal al unei locuințe provizorii.

Florica ȘELMARU

LYON – BALTIMORE „SANS RETOUR“

Sub titlul «A lupta împotriva jefuirii tezaurului de artă», **Le Figaro** publică alături de aceste două imagini, cu ajutorul cărora demonstrează cum un fragment dintr-o sculptură valoroasă, datînd din secolul al XIII-lea și decorînd fațada catedralei Saint Jean din Lyon, a fost subtilizat și transportat în S.U.A. În prima fotografie (1), fragmentul care a fost descoperit recent de către arheologul Leon Pressuyre la Walters Art Gallery din Baltimore. În fotografia a doua (2) se poate vedea — în colțul din stînga sus — de unde a fost desprins fragmentul furat și vîndut peste ocean.

CHICHESTER (70)
DIN NOU LA START

Francis Chichester răspunde din nou chemării irezistibile a oceanului. Celebru navigator solitar englez, care la vîrsta de 66 de ani s-a acoperit de glorie, în 1967, realizînd performanța unică a ocolului lumii pe la Capul Bunei Speranțe și pe la Capul Horn (cu o singură escală) la bordul lui «Gipsy Moth IV» își propune acum să tenteze traversarea Atlanticului în 20 de zile cu ajutorul unei ambarcații cu pinze. Iată-l acum, la vîrsta de 70 de ani, din nou la start. Itinerar Bissau — San Juan del Norte. Data plecării: 13 decembrie 1970. Distanța de parcurs: 4 003 mile marine. Drum bun și vînt prielnic, Francis Chichester!

Angela Bersanetti (mireasa) și Gianfranco Cavazzini (mirele) n-au vrut sa-și părăsească tovarășii de luptă nici în ziua nunții. După ce timp de 27 de zile fabrica în care lucrează ei, «Lombardi-Palmoliva» din Tresigallo (Italia), a fost ocupată demonstrativ de către muncitori pentru a se zădărnici concedierile în masă, ordonate de patronii americani ai firmei, nunta insolită, sub pancartele cu inscripția **Nu, concedierilor!**, a constituit un impresionant gest de solidaritate muncitorească.

Pentru destindere și securitate

Presă internațională și-a centrat atenția asupra a două evenimente majore — Consfătuirea de la Berlin a Comitetului Politic Consultativ al Tratatului de la Varșovia și sesiunea Consiliului Ministerial al N.A.T.O. de la Bruxelles.

Consfătuirea de la Berlin a relieft din nou preocupările țărilor socialiste participante pentru promovarea cauzei destinderii, securității, păcii și colaborării internaționale. Cum era și de așteptat, problematica securității europene a stat pe prim plan și, constatînd tendințele spre destindere și cooperare care se manifestă din ce în ce mai puternic pe continentul nostru, consfătuirea a exprimat hotărîrea participanților de a acționa în continuare în această direcție. O importanță deosebită prezintă semnarea tratatului sovieto-vest-german și a tratatului polono-vest-german atît pentru normalizarea relațiilor interstatale europene, cît și pentru lichidarea vestigiilor celui de-al doilea război mondial, îndeosebi a litigiului privind granițele Oder-Neisse. Este știut că România socialistă a acționat încă de mult pe această linie, stabilind în februarie 1967 relații diplomatice cu R.F. a Germaniei, inițiativă fericită care — așa cum apare azi clar pentru toată lumea — a contribuit la cursul pozitiv luat de evoluția politică din Europa, la afirmarea forțelor realiste din R.F.G. și încurajarea lor de a persevera în ieșirea din immobilism diplomatic.

Țara noastră a militat întotdeauna și militează neconștient pentru normalizarea relațiilor tuturor statelor cu R.D. Germană, inclusiv pentru stabilirea de relații, pentru primirea R.D.G. în O.N.U. pentru participarea R.D.G. la soluționarea în spiritul păcii a problemelor continentului nostru și ale lumii. Această atitudine decurge atît din comunitatea de orînduire și țeluri, cît și din simpatia și solidaritatea noastră față de primul stat socialist german.

Cursul pozitiv care ciștigă teren în Europa nu este pe placul tuturor. Este evident că el nu convine forțelor ostile destinderii, cercurilor imperialiste internaționale, forțelor revanșarde, militariste din R.F.G., care încearcă să ridice obstacole în calea destinderii, să frîneze dezvoltarea proceselor favorabile de pe continent și pregătirile unei conferințe general-europene. Este concludent în acest sens comunicatul contradictoriu al sesiunii de la Bruxelles a Consiliului Ministerial N.A.T.O.

Observatorii politici au relevat aspirația exprimată în declarația de la Berlin de a se găsi o soluție acceptabilă care să corespundă intereselor destinderii, necesităților populației Berlinului occidental, intereselor legitime și drepturilor suverane ale R.D.G. A tras de asemenea atenția ideea statornicirii relațiilor dintre toate statele europene pe baze noi care să pornească de la respectarea cu strictețe a principiilor independenței, suveranității, integrității teritoriale, egalității în drepturi și neamestecului în treburile interne ale altora.

La Berlin, țările socialiste participante au adoptat o Declarație în legătură cu agravarea situației din regiunea Indochinei și și-au exprimat hotărîrea de a acorda și în viitor întregul lor sprijin popoarelor vietnamez, laotian și cambodgian pentru respingerea intervenției americane. În aceeași ordine de idei au fost condamnate provocările împotriva R.P.D. Coreene și împiedicarea restabilirii drepturilor legitime ale Chinei populare la O.N.U. Într-o altă declarație, s-a exprimat îngrijorarea față de evoluția situației din Orientul Apropiat și s-a cerut o reglementare politică a conflictului. În sfîrșit, consfătuirea a condamnat agresiunea colonialistă împotriva Republicii Guineea și a reafirmat solidaritatea cu lupta popoarelor africane pentru libertate și progres.

Declarațiile de la Berlin au fost salutate în lume și în țara noastră ca o expresie a hotărîrii țărilor participante de a acționa în continuare pentru pace și colaborare, împotriva politicii imperialiste de intervenție și dictat în relațiile internaționale.

EXECUTIE LA SAO PAOLO

După seria de asasinat comise ca acte de răzbunare de așa-numitul «escadron al morții» iată și o răfuială mai puțin neoficială; o execuție în plină zi întreprinsă de agenți în civil ai poliției din Sao Paolo. Urmărindu-l pas cu pas pe un pretins lider al «escadronului morții», ei au reușit să-l încolțească și să-l lichideze fără cruțare. Secvențele zguduitoare ale acestei operațiuni calificate de presă drept un «linșaj polițienesc» au fost înregistrate întâmplător de preotul Geraldo Manzeroll, amator fotograf. Scenele fotografiate constituie în prezent documentele de bază ale dosarului de anchetă judiciară. 16 agenți de poliție pot fi văzuți în imagini succesive, hăituiind un om de culoare despre care nu se știe nici acum, după ce a fost ucis, dacă a făcut sau nu parte din «escadronul morții». Ceea ce se știe însă cu precizie este că «escadronul morții» se compune din polițiști dintre care unii cu înalte funcții în aparatul represiv. În medalion, pater Geraldo.

CRONICA DE TREI SECUNDE

Capul

Exact în zilele când australienii anunțau că au descoperit cauzele durerilor de cap (scade serotonina în sînge, se dilată vasele craniene, apare migrena, mîncăți mai puține portocale, beți mai puțin vin roșu!) — în aceleași zile «capul de locuitor» al lumii era împovărat cu o nouă socoteală.

Se știe că în statistica mondială «capul de locuitor» e o unitate de bază. Pe «cap de locuitor» și nu pe altceva se socotesc oțelul, electricitatea, untul, brînză, pomii, țirele de țară, bidinelele, chiftelele, pestii, boii, șerpilor, boia, fierul, fiarele de călcat și alte fiare, chibriturile, birourile, scaunele — dar ce nu se calculează pe cap de locuitor? N-ar fi imposibil ca în această frenezie statistică să se ajungă a se calcula și capul de locuitor pe cap de locuitor. Ar fi triumfal.

Dar pînă la acel triumf — ca să ne piară buna

dispoziție provocată de descoperirea cauzelor migrenei — Institutul pentru cercetări în problemele păcii internaționale de la Stockholm (mai pe scurt SIPRI) a publicat cel de-al doilea anuar al său privitor la starea armamentelor mondiale în 1969—1970. Stocul total de arme nucleare la toate categoriile (termen, de obicei, pugilistic) este evaluat la 50 000 megatone — adică echivalentul a 15 tone trinitrotoluen pe cap de locuitor al planetei.

Niciodată n-am știut că posed așa ceva pe cap. Mă uit la el. El e. Mă uit la el și văd — deodată, ca într-o utopie mirifică — planeta populată doar cu balauri posesori a șapte capete. Balauri cu șapte capete, cu siguranță că ni s-ar repartiza mai rațional dinamita și migrenele mondiale!

Sistemul

Iar și iar aceeași problemă, ne învîrtim și ne

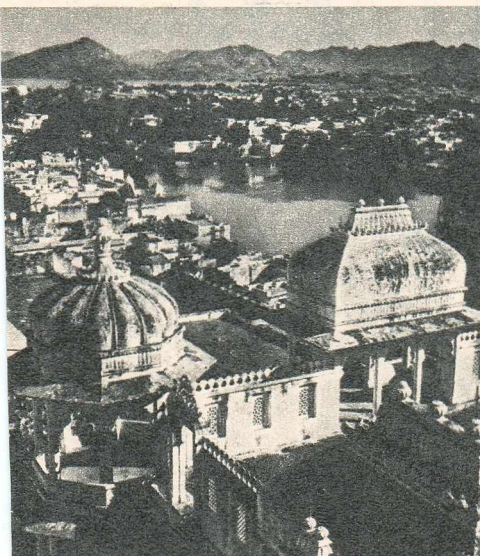
Anul 1970 se sfârșește trist pentru cei 552 de prinți inventariați pe suprafața Indiei. Peste domeniile lor nu s-a năpustit nici un ciclon, n-a erupt vreun vulcan, nu s-a produs un cutremur și nici nu s-a arătat o epidemie cumplită. Numai că ei, prinții, au contractat acea maladie care cuprinde (uneori cam târziu) toate regiunile lumii. Se numește «secolul XX», sau «dor de progres», sau «modernizare». Și nu există vaccin. Astfel că cei 552 de prinți au încetat să mai existe. Nu fiziceste, dar titlurile lor de rajahi, maharadjahi, nizami ș.a.m.d. au rămas undeva, printre amintiri sau legende. Deplasați fără voie din lincezeala celor 1 001 de nopți în care se

obișnuiseră să vegeteze în lumina crudă a vieții reale, ex-prinții și-au regăsit energia în sindicat. Nu, nu e o greșală de tipar. În India a fost creat un sindicat al rajahilor, maharadjahilor, nizamilor. Ca să lupte pentru redobândirea privilegiilor pierdute. Pentru lumea lor miraculoasă gemind de bogăție și dispreț, cu tradiții, fetișuri și protocol pentru căței. Pentru ca într-o Indie cuprinsă de febra înnoirilor ei să întoarcă istoria cu 3 000 de ani înapoi.

Ca și cum așa ceva ar putea fi posibil...

▶ Să facem cunoștință: Înălțimea sa princiară, Asaf Iah Mussafarul-Mulk wa Mamalik Nisamul Mulk Nisam ud-Daula Nawab Mir Osman Ali Khan Bahadur Fateg Jang — nizamul de Haiderabad. A devenit publică profunda sa suferință pentru faptul că maharadjahul de Mysore consuma anual din bugetul statului 3 625 000 dolari, în vreme ce stipendia domniei sale se ridica «doam» la 2 640 000 dolari anual (la un venit anual pe cap de locuitor sub 72 de dolari). Amărăciunea și-a îndulcit-o cu cele 327 de cadine ale haremului personal și cumpărarea vestitului diamant Jacob ce depășește prin mărime și strălucire faimosul Koh-i-Noor al coroanei britanice. Jacob a fost a hiziționat în timpul unei secete cumplite; zeci și sute din supușii săi mureau de foame la Haiderabad.

▶ Palatul Udaipur — o lume dezolantă și splendidă, cu inimiresmate plante miraculoase, elefanți aurii și tigri cumiți, cu visuri de cadine — adunate lângă ferestre filigranate — care nu știu ce înseamnă cerul, sau soarele, sau zborul de pasăre. E India lui Pierre Loti, exotă și fascinantă, e o fărîmă din domeniul unuia dintre ex-prinții atotstăpîntori în interiorul statului lor, indiferent dacă acesta avea o suprafață mai mare ca Franța sau egală cu o mare piață dintr-o metropolă oarecare.

▶ Strazile orașelor indiene — dormitoare a zeci și zeci de mii de oameni. Aici se luptă pentru o piatră de caldarim iar posesorul unui pat, cu sau fără cearșaf, e considerat înstărit. Femeia cu sari-ul în zdrențe, strada care e a celor ce luptă pentru asigurarea unei existențe umane, iată India despoilită de false podoabe exotice.

E India adevărată și tumultuoasă ce se integrează treptat în universul economico-spiritual al celui de-al XX-lea secol, scriind, nu fără o înțelegătoare satisfacție, epilogul la drama bătrînă de vreo trei mii de ani care începea cu «A fost odată un maharadjah...»

E India care-și adună forțele pentru înfăptuirea ambițioaselor obiective ale celui de-al IV-lea plan cincinal, pentru industrializare și înfăptuirea reformei agrare.

▶ Interior cu fast debordant. Totul — proprietatea nizamului. Care mai posedă, între altele, vreo cîteva zeci de palate, o duzină de cluburi, pavilioane de vînătoare, bazine de polo, mii de acri de pămînt, comori de artă și bijuterii inestimabile, 42 de limuzine ultra-luxoase ș.a.m.d. E greu, desigur, să renunți dintr-o dată la un harem cu peste 300 de soții, la privilegiul de a trage 19 salve de tun (de ce 19?) cînd se căsătorește perechea de ciini favorită, la palatele imense înăbușite cu bijuterii și covoare, la disprețul față de mulțimile muncitoare și triste.

învertim tot în jurul ei, fără sfîrșit, e fără moarte. Crucea Roșie instalase în Pakistanul Oriental un radar capabil să detecteze cicloanele aflate la cel puțin 400 de kilometri de coastă. Meteorologii alertau imediat radioul și 37 000 de voluntari, înarmați cu tranzistoare, aveau sarcina să anunțe populația prin sirene, megafone și chiar rachete ca vine judecata și apoi, Sistemul a funcționat perfect doi ani. Ce s-a întîmplat acum? Radioul n-a insistat uficient asupra iminenței pericolului. Și, mai les, muncitorii agricoli veniți să culegă orezul, extrem de numeroși în acest sezon, nu cunoșeau semnalul.

Nu cunoșteau semnalul! Mereu și mereu emnalul.

Veșnică problemă — semnalul — detectarea și, descifrarea lui.

Veșnica lor pomenire!

Veșnica noastră pomenire!

Radu COSAȘU

ALA-BALA PORTOCALA

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
2											
3											
4											
5											
6											
7											
8											
9											
10											
11											
12											

ORIZONTAL: 1) Port... — ...o cale. 2) Portocaliu — Autorul muzicii balctului «Mandarinul miraculos». 3) Mare ce scaldă țări cu lămii și portocali — Porții de portocală. 4) Theodor în abreviere — Insulă mediteraneană cu portocale și mandarine — Șoricar. 5) Leandro a iubit-o pînă la sacrificiul vieții — Erou national al Flandrei, partizan al lui Wilhelm, «Prințul Portocaliu». 6) Culese din livezi! — Împărat roman — Nesfîrșit elan! 7) A purtat cu Spania în 1966 așa-zisul «Război al portocalelor» — Insula roșie a mărilor calde. 8) Mîngîierile vîntului (sing.). 9) Arată ca o lămîie... — Și asta-i roșie la față! — Începutul și... continuarea. 10) O încîntătoare femeie oferită în schimbul unui măr de aur — Leagănul portocalelor. 11) Fata din port... — ...o cale — Portocal la dreapta! 12) Înscrie într-un panou! — Ciupercă cu pălărie albă, roșie sau portocalie.

VERTICAL: 1) Genială personalitate a culturii germane, a scris versurile «Știi tu de țara cu lămii în floare, / Cu portocale-aprinse-ntre frunzare» — Gen muzical în care se include «Dragostea celor trei portocale» (Prokofiev). 2) No-

tează în poezia «Flautul descîntat»: «Portocalii, știuleții-mpletii cu boaba mare!» — Trib de origine sarmată care împreună cu suebii au invadat în secolul al V-lea Portugalia. 3) Insulă în Arhipelagul Marshall, bogată în fructe exotice — Oraș în centrul Spaniei. 4) Floare de primăvară albă sau portocalie — Ultima felie de mandarină! 5) Tijă avocatică! — Vechiul nume al Greciei, pămînt pe care astăzi, la cules, se desfășoară festivalul portocalelor. 6) Peninsula în sud-estul Americii de Nord cu întinse plantații de lămii, portocali și ananași — Cap de rînd! 7) Localitate în India — Scăldate de ape — Pisc în Alpii Elveției. 8) Ghiveci de... fructe — Scuze prezentate în scris. 9) Florile din urmă! — Cu imbiator miros de esențe. 10) Rod al toamnei, cu mărgelile portocalii. 11) Există peste o mare! — Localitate în Coreea — E de viță, mai mult sau mai puțin nobilă. 12) Arbori din India — Incheiem, începînd jocul cu portocala.

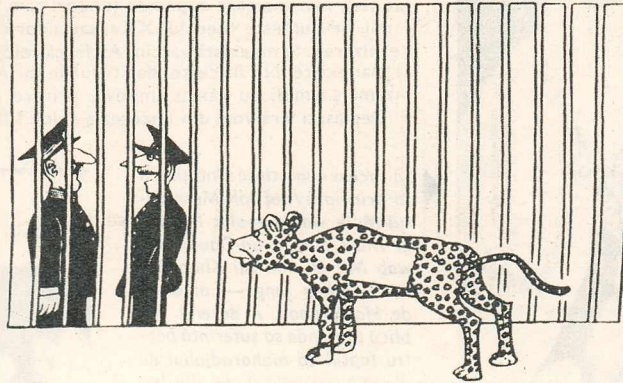
Sofia BUCURESCU

Dicționar: UIE, LAE, BET, RUN, ILLO, AKEE.

Dezlegarea jocului «SĂ FIM VESELI», apărut în numărul trecut

ORIZONTAL: 1) HECTARE — CHEF. 2) UMOR — E — ILARE. 3) GIROVEANU — OL. 4) ON — PETRECERI. 5) EROS — ESENIN. 6) RS — TEST — RO — E. 7) ICI — LEIT — NG. 8) DUNA — ANIMARE. 9) I — CHICOTI — OT. 10) CEH — VA — AMUZA. 11) O — ILA — ANIMAL. 12) LESINA — I — EVA.

UMOR ITALIAN

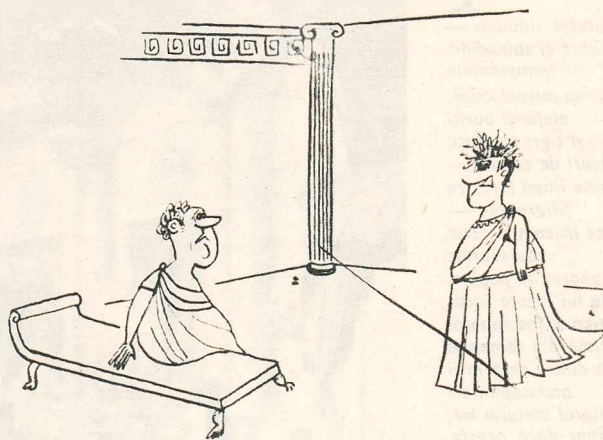

—De ziua nevesti-mi i-am făcut cadou o poșetă de leopárd...

DUPA RĂPIREA SABINELOR

—Dacă nu mă repezeam așa, făceam o alegere mai ca lumea...

—Mîine seară sintem poftiți la o orgie de binefacere...

—Ah, Adam, scumpule, ce maxifrunză divină...

carte

● **Nina Cassian: Cronofagie.** Într-un frumos — cu un poem — «Argument» liminar, poeta își observă arta cu o impresionantă detașare. În următoarele, printre altele, rînduri: «Uneori, intenția sare dincolo de fructul literar, alții îl veghează cu o forță fierbinte sau rece...» aflăm o autodefiniție care proiectează semnificative lumini asupra emoției și lucidității implicate în lirica Ninei Cassian, asupra decii a doi termeni la care criticii, cu foarte puține excepții, cea mai evidentă fiind aceea a lui Ovid S. Crohmăniceanu, se opresc nelămuritor și controversat. Cuprinsul volumului conține poezii selectate din creația poetei pe anii 1944-1969 (Editura Eminescu).

● **Alexandru Lungu: Ninsorea neagră.** Cînd în 1946 Alexandru Lungu apărea cu cartea de poezie **Ora 25**, sobrul critic Vladimir Streinu îl recepta cum nu se poate mai pozitiv, apreciindu-l ca făcînd parte dintre poezii «vrednice de atenția critică cea mai exigentă». Recentul său volum de poeme, editat de Cartea Românească, îl situează și astăzi în rîndurile poezilor de același calibrul. Poezia ceasului de față a lui Alexandru Lungu ne apare mai disciplinată ca expresie și debordantul său debit verbal de la începuturi fiind restrîns congruent la gîndurile și obsesiile sale.

● **Silvian Iosifescu: Construcție și lectură.** Cu o densă și zi informație, criticul dezvăluie metode și sintetic «dificultăți ce se ridică în calea construirii unei discipline cu privire la literatură», aducînd contribuții inedite de teorie a literaturii. Încă o apariție de prestigiu a Editurii Univers.

● Tot la aceeași editură semnalăm apariția unei cărți de **Antologie lirică greacă** întocmită de Simina Noica.

● Numindu-și cartea **Umor**, Ion Băieșu a strîns între copertele ei o seamă de schițe și povestiri ce nu contrazic titlul (Editura Eminescu).

● La Editura politică a apărut primul volum care însumează optsprezece studii despre **Organizații de masă legale și ilegale create, conduse sau influențate de P.C.R.**

● Per Hansson: **Riscînd mai mult decît viața.** Relatarea unor uimitoare acte săvîrșite de un tînar din rezistența norvegiană împotriva agresorului hitlerist. Traducere de Renata Vasilescu-Albu. Prefață de dr. Florin Constantiniu (Editura politică).

● În colecția Biblioteca pentru toți a apărut volumul 4 din **O mie și una de nopți**: Minunatele povești ale animalelor și ale păsărilor (Nopțile 146-248). Traducere de H. Grănescu și D. Murășanu.

cinema

● **Femeia să se teamă de bărbat.** Din nou un film nereprezentativ pentru cinematograful grec. Comedia aceasta lirică, anemică și pe planul risului și pe cel al emoției, nu face altceva decît să continue tot ați de firava «Căsătorie în stil grec». Regia — George Tzavellas. Interpreți — George Constantinou, Maro Contou, Despo Diamantidou, Kati Gogou, Stavros Xenidis.

● **Ai grijă de Suzi!** Didacticismul zglobiu al peliculelor mediocre, cu false pretenții de etică, este prezent și aici. Regia — Klaus Gendries (R.D.G.). În distribuție — Doris Gäbler, Jochen Thomas, Lissy Tempelhof, Kaspar Eichel.

● **Căpitanul Florian.** Singura atracție — existența a doi simpatici actori: Doris Abesser și Manfred Krug. Restul numelor le consemnăm din datorie: regia — Werner W. Walroth. În alte roluri — Regine Bayer, Gisele

Marlon Brando

Bestenhorn, Rolf Herricht, Jutta Klöppel.

● **Fumul.** O pagină sentimentală din istoria dramatică a Vietnamului contemporan. Regia — Tran Vu și Nguyen Thu.

● Nu numai din lipsa altor filme care să merite reținerea atenției, ci și din cea mai profundă convingere, îndreptăm încă o dată pe cei care iubesc adevăratul cinematograf către sălile **Patria** și **Capitol**, adică acolo unde scrie la intrare: **Z**.

● Mari actori pe ecranele noastre: Bourvil, William Holden («Pomul de Crăciun»), Marlon Brando («Omul din Sierra»), Alexei Batalov, Innokenti Smoktunovski («Cadavrul viu»), Rod Steiger, Sidney Poitier («În arșița nopții»).

plastică

● **Bienala '70.** Acest «salon din decembrie», care este deschis din doi în doi ani, are menirea de a marca momentul în care se află diversele arte și de a arăta direcțiile spre care se îndreaptă ele. Pentru actuala bienală juriul a selecționat circa 440 de lucrări din 1.600 prezentate. Expun 356 de artiști din întreaga țară (Dalles).

● Dacă actuala expoziție de tapiserie a **Constanței Crișan** nu este tot ațit de cuprinzătoare ca cea din 1968, ea marchează însă o evoluție și totodată o constanță a surselor de inspirație. Farmecul folclorului, cu eternele sale motive, mai persistă. Virtuțile lucrărilor nu sînt ațit de nouațea expresiei, ci mai ales de substanța ei, de acel inefabil pe care îl transmitem lucrări ca «Chicuri» sau «Impărația apelor» (Apollon).

● **Cele X Evocări**, din ciclul «Pămînt legendar», ale lui Sever Mermeze nu sînt invocări optice ale unui anume loc, ci mai degrabă fragmente dintr-o ambiguă trăire interioară, un joc cromatic abscons de care privirile se lovesc ca de un zid (Apollo).

● **Marea putere de plămuire** a lui **Tiberiu Nicorescu** a fost revelată de expoziția sa din 1966. Acum, ca și atunci, el conferă imaginii fascinație. Meditativ, el se exprimă metaforic și viziunile sale, care nu sînt lipsite de o anumită încălțare, se lecturăază îndelung, detaliu cu detaliu, pentru a le descoperi integral înțelesurile (Apollo).

● **Dumitru Pasima** — sculptură. Cele 8 lucrări pe care le expune artistul trădează o perceptibilă dorință de a merge spre esențele formelor. Linia nu mai urmărește modulățiile unui corp sau fețe, ci o reprezentare formală concentrată într-o arhitectură cu vădite tendințe geometrizzante, dar care totuși nu exclude tainice mișcări sufletești (Apollo).

● **Virgil Miu** este un contemplativ care iubește natura, locurile pitorești cărora le caută echivalențe plastice. Structurile lui sînt simple, formele chiar austere, dar ceea ce încălzește aceste peisaje este paleta cromatică, sonoră, și lipsită de dramatism. Naturile moarte degajă o atmosferă de calm interior. Se presimt, difuz, înaintașii strălucii ca Pallady, mai

ales în nuduri. Am remarcat și un inspirat portret al lui N. Bălcescu (Galeriile de artă «Orizont»).

● **Germain Bazin:** «Clasic, baroc, rococo». După succinte analize ale sistemelor politice și sociale din secolele XVII-XVIII, autorul face pertinente incursiuni în diversele forme de artă explicînd geneza barocului și a crepusculului său din secolul XVIII: rococoul. Studiul e completat de o bogată iconografie (Editura Meridiane).

teatru

● **Un vis în noaptea miezului de vară** de Shakespeare (Teatrul Național din Cluj): Vlad Mugur în ipostaza sa fantast-poetică, brodînd pe textul shakespearian un spectacol de fermecătoare invenție rizozorală (și plastică!), de un umor și o senzualitate plină de candoare, un spectacol al cărui modernism n-a contrazis piesa și n-a contrariat spectatorii. Printre nume prestigioase (Liliana Tomescu — în reprezentație, George Motto, Valentino Dain) revelația unei tinere actrițe necunoscută, de o grație și un haz aparte: **Magda Stief**. Final strălucit al microstagionii clujene, eveniment în viața teatrală a Capitalei, dar a cărui slabă organizare administrativă a stîrmit tot timpul mîhnirea și nemulțumirile spectatorilor.

● În sala sa renovată și modernizată (era și timpul!), teatrul «V.I. Popa» din Birlad și-a început — cu o întîrziere justificată — cea de-a 16-a stagiune cu o piesă de miză sigură: **Părinții teribili** de Cocteau, în regia lui Cristian Nacu și scenografia lui Al. Olian. Spectacol plin de bunăvoință, oferînd partituri actoricești de mîna întii actorilor Marina Banu, Elena Petrican, Valy Mihalache, Virgil Leahu și Zaharia Volbea.

● **Napoleon era... fată** (Teatrul de dramă și comedie-Constanța): mîna sigură a maestrului Sică Alexandrescu, aplecată asupra prelucrării unei vechi farse americane de Margaret Mayo, montată de Ion Maximilian cu grijă nu numai pentru intențiile moralizatoare, pro-matrimoniale ale textului. În distribuție: Aurora Simionică, Romel Stănciugel, Mircea Constantinescu-Govora, Agatha Nicolau și alții.

● **Camera de alături** (Teatrul de stat-Galați): cea mai vehiculată piesă a lui Paul Everac, într-o nouă versiune scenică (regia — Traian Ghișescu-Ciurea), deschizînd onorabil seria manifestărilor culturale desfășurate în cadrul «Lunii culturale gălățene», organizată în întîmpinarea semicentenarului P.C.R.

● **Sfîrșit de veac în București:** moda — bună și mult gustată! — a serialelor, preluată de teatrul radiofonic și exersată asupra cunoscutului roman al lui Ion Marin Sadoveanu, în dramaturgia lui Alecu Popovici. Un regizor tînar — Cristian Munteanu, o distribuție impresionantă — Toma Caragiu, Forj Eterle, Clody Berthola, Neamtu-Ottonel, Octavian Cotescu, Eugenia Bosinceanu, Vasilica Tastaman, Șt. Mihailescu-Brăila ș.a. Argumente serioase pentru a ne lăsa corupți și a trăda, din cînd în cînd, «Incoruptibili».

disc

● «Cele mai frumoase tangouri» ale lui **Claude Romano** (pseudonimul de acum trei decenii al lui George Sbărcea) ne întorc cu gîndul la o epocă de glorie a muzicii ușoare românești. Îmbucurător este faptul că și după atîta amar de vreme melodiile acestor revolute decenii mai emoționează încă (EDD-1251).

● **Maria Bararu**, o fermecătoare voce din ansamblul solistelor noastre de muzică populară, își sporrește discografia cu o nouă în-

registrare. Cinci cîntece, de o ne asemuită frăgezime folclorică: «La fîntîna cu uluc», «Să jucăm bătuta, măi», «Cîntă-mi scripcăraș, cu foc», «Am un foc la inimioară», «Astăzi joc la nunta mea» (EPC-10 122).

● **Gică Petrescu** și cîntecele sale «de petrecere», sau «de pahar», apar mereu, disc după disc. Melodiile interpretate de popularul cîntăreț își au farmecul lor cuceritor, stimulator, inveselitor. În recenta imprimare, un cîntec de zile mari: «La crîșma din Ferentari», o adevărată piesă de antologie... bahică! (EDC-10 136)

muzică

● Un gînd trist la moartea venerabilului maestru **Antonin Ciolan**, dirijor de o remarcabilă forță artistică, pedagog care a condus multe tinere talente pe drumul realizării, însușitor al vieții muzicale din România de mai bine de jumătate de veac.

● Un mare artist contemporan — pianistul sovietic **Emil Ghilels** — este solistul concertului Orchestrei simfonice a RTV, dirijat de **Iosif Conta**, în cadrul Bicentenarului Beethoven. În program: Simfonia a V-a, a Destinului, și Concertul nr. 3 pentru pian și orchestră, lucrări fundamentale din creația genului (17 decembrie, Studioul de concerte al RTV).

● Tot în cadrul Bicentenarului, la Ateneu, la 14 decembrie, prima din Integrala sonetelor pentru pian și vioară: sonatele a 3-a, a 6-a și a 9-a — Kreutzer. Interpreți, frații **Valentin și Ștefan Gheorghiu**.

● Programul simfoniceului Filarmonicii, dirijor **Mircea Basarab**, este astfel alcătuit: Utaisonos (prima audție) de Stefan Niculescu. Concertul nr. 2 pentru pian și orchestră de Liszt, solist **Alexandru Demetriad**, Simfonia I — care deschide ciclul integral al simfoniilor — de Franz Schubert (18 și 19 decembrie, Ateneu).

● **Ansamblul de balet al Operei de stat din Budapesta**, pe scena Operei Române în 4 spectacole (16, 17, 19 și 20 dec.) cu lucrările coregrafice: Chopiniana, Laurentia, Mandarinul miraculos și Spartacus.

televiziune

MUZICĂ-COREGRAFIE. Bicentenarul Beethoven continuă să domine viața muzicală și ca atare să se reflecte și în programele specifice TV. Pe afișul emisiunii «Amfiteatru muzical» — cvartetele titanului (duminică). Concertul cu public închinat tot lui Beethoven este televizat în direct (joi). Ecouri ale Festivalului Enescu '90, difuzate prin Interviziune (marți). Un montaj de balet din operele «Aida», «Hovanscina», «Cidul», «Gioconda» (sîmbătă). Tot sîmbătă, o înregistrare convenabilă (Magda Ianculescu, Cornelia Simionescu, Valentin Teodorian ș.a.) a operetei «Liliacul» de Johann

Strauss. Cîntă **Virginia Zeani** (miercuri).

FILM. «Cine-i vinovatul», un western nedeformat, nemoderni-

Magda Ianculescu

zat, neparodiat, în premieră pe țară (duminică). Telescinemateca ne rezervă o mică surpriză: viziunea filmică a regizorului italian Alberto Lattuada asupra capodoperei gogliene «Mantaua» (miercuri). Al treilea film al săptămîinii, o producție românească — «Căldura» (vineri). În fine, mai este programată seria I a ecranizării «Tinăra din 1914», după romanul lui Arnold Zweig (sîmbătă).

TEATRUL. Înregistrarea unui spectacol francez cu «Falsele confidente» (marți). Și cam atît, adică nu prea mult.

LITERATURĂ. Printre participanții la dezbaterile emisiunii «Actualități literare»: Serban Cioculescu, Ov.S. Crohmăniceanu, M. Ungheanu (duminică). La emisiunea de versuri «Lucașfăru!» — lucrări de Miron Radu Paraschivescu, Nina Cassian, Virgil Teodorescu, Nichita Stănescu, Horia Ziliu, Florența Albu, Ion Chiriac, A.I. Zăinescu (sîmbătă).

ȘTIINȚĂ. «Univers XX» se ocupă de tema eternă «Evoluția speciei umane» (joi) iar «Mai aveți o întrebare» de tema nu mai puțin eternă «Necunoscutele creierului» (vineri).

REPORTAJ - ACTUALITATE. Tudor Vornicu cu ale sale două ediții speciale ne-a sporit și apetitul dar și exigența pentru «Studioul N» (duminică). Podul de la Vadul Oii în atenția reporterilor (marți). Eugen Preda semnează un Teleglob cu subiectul «Seattle» (joi).

EMISIUNI - CONCURS. «Unde-i greșeala?» — anatomie, muzică, astronomie, sport, construcții, geografie, industrie (duminică). Ocolul țării în 8 luni — județele Dolj, Gorj, Olt, Mehedinți sau «Hai, obtenii!» (luni). Brătara de aur (marți).

DIVERTISMENT. Duminică, o jumătate de oră — presupunem extrem de plăcută — cu Alain Barrière. «Invitata noastră» de sîmbătă: **Margarita Radinska**.

SPORT. Înjărcați de fotbal timp de două duminici, ne alăptăm din nou la meciul Petrolul-F.C. Arges în ultima etapă a turului (duminică).

pronosport

Pronosticul antrenorului TITUS OZON pentru concursul Pronosport nr. 50 din 13 decembrie 1970

I. Steagul roșu-Dinamo Buc.	x
II. «U» Craiova-S.C. Bacău	1
III. Petrolul-F.C. Arges	1
IV. Jiul-Poli.	x
V. U.T.A.-C.F.R. Cluj	1
VI. «U» Cluj-Progresul	1
VII. Bologna-Catania	1
VIII. Foggia-Lazio	x
IX. Lanerossi-Inter	2
X. Roma-Cagliari	x
XI. Sampdoria-Fiorentina	x
XII. Torino-Napoli	x
XIII. Varese-Juventus	x

FLACĂRA-ALBUM

Intr-o scrisoare sosită la redacție SOPHIA LOREN își exprimă speranța că ultimele ei două filme, Florile soarelui și Nevasta preotului, vor fi pe placul nostru. Abia așteptăm să le vedem.

